

**DUÁLIS KÉPZÉS
AZ EGÉSZSÉGÜGYBEN
V.**

BUDAPEST, 2025

Szerzők:

Dr. Balogh Zoltán, Dr. Klész Tibor, Barczy Erika, Fullér Noémi, Szabenyi-Kovács Gyula, Kerti Emese, Saxné Fruh Katalin, Kis Tünde, Dr. Oláh András

Szerkesztette:

Dr. Balogh Zoltán, Dr. Oláh András

Lektorálta:

Babonits Tamásné

A Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara köszönetét fejezi ki a kultúráért és innovációért felelős miniszternek a kiadvány elkészítéséhez és megjelenéséhez a Nemzeti Foglalkoztatási Alap terhére (NFA-KA-KIM-8/2024) nyújtott anyagi támogatásért.

Tisztelt Olvasó!

Mint az bizonyára Ön előtt is ismeretes, a szakképzésben zajló változások Köztestületünk és ágazatunk szempontjából egyaránt nagy jelentőséggel bírnak. 2021. január 1-jétől a Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara (a továbbiakban: MESZK) látja el a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Szt.) 100. §-ában meghatározottak szerinti szakképzési feladatokat. A MESZK országos szervezete a területi szervezeteivel együttműködve azon tevékenykedik, hogy az egészségügyi szolgáltatók, szakképző intézmények széleskörű, részletes támogatást és folyamatos tájékoztatást kapjanak a megújult szakképzési rendszerről és az abban rejlő lehetőségekről.

Az Szt. változásából eredően a MESZK feladatköre jelentős mértékben bővült a szakképzést érintő hatósági, vizsgadelegálási, képzési, szakértői, pályaorientációs és egyéb területeken a Köztestületünk által a korábbiakban is ellátott vizsgadelegálási, továbbképzés-szervezési, -minősítési és -ellenőrzési feladatokon túlmenően. A jelentős feladatbővülésből következően Köztestületünk a feladatok magas minőségű és országos szinten egységes ellátása érdekében a MESZK keretében létrehozta a Szakképzési, Oktatási és Továbbképzési Igazgatóságot, valamennyi vármegyében és a fővárosban szakképzési irodákat (22 helyszínen) alakított ki, 53 fő egészségügyi szakképzési munkatárs alkalmazása és mára már több mint 1 600 fős egészségügyi szakképzési szakértői háttér kiépítése mellett. A kamarai szakképzési feladatok ellátását, a duális képzőhelyek és szakképző intézmények munkájának segítését ezen alpinfrastruktúra kialakításának részeként támogatja a MESZK által fejlesztett Egészségügyi Szakképzési Informatikai Rendszer (MESZK-ESZIR).

A MESZK jogszabályban rögzített szakképzési feladatai közül, jelen kiadványunk témájához kötődően, az alábbiakban röviden összefoglaljuk köztestületünk duális képzéssel kapcsolatos feladatellátásának főbb elemeit.

Hatósági feladatellátásunk keretében mára már 169 duális képzőhelyet vett nyilvántartásba Köztestületünk, amelyeken 26 szakma/szakmairány tekintetében 22 000 tanuló/felnőttképzésben részt vevőnek van egy időben lehetősége szakképzési munkaszerződéssel, eredeti munkakörnyezetben letöltenie gyakorlatát. Emellett a duális képzőhelyek gyakorlati oktatóinak biztosítása érdekében Köztestületünk által hiánypótló módon 2022 óta az egészségügy ágazatban is megszervezésre kerül a kamarai gyakorlati oktatói képzés, évi mintegy 100 fő részvételével. A duális képzőhelyek támogatása érdekében és a duális képzés elterjesztésének elősegítése érdekében évente országosan 20 helyszínen „Duális képzés finanszírozási” vármegyei és fővárosi fórumokat, valamint a munkáltatói oldal, duális képzőhelyek és a szakképző intézmények meghívásával országosan 20 helyszínen vármegyei és fővárosi „Munkaerőpiaci kerekasztal” fórumokat szervezünk a munkáltatói oldal igényeinek felmérése, a munkaerőhiány mértékének közös áttekintése és a vármegyei képzési kínálat megismerése/fejlesztési szükségleteinek beazonosítása céljából.

Emellett a MESZK szakértők bevonásával támogatja a duális képzésben részt vevő partnerszervezeteit a szakképzés finanszírozásával és a szakképzési munkaszerződések megkötésével kapcsolatban feltett kérdéseikre történő állásfoglalások kiadásával.

Feladatellátásunk elektronikus úton való kiszolgálása érdekében, valamint a korszerű ismeretek szerzésének lehetősége okán alakítottuk ki a MESZK Egészségügyi Szakképzési Informatikai Rendszerét (MESZK-ESZIR). Rendszerünket átlátható, felhasználóbarát adat-lekérdezési, adatkezelési funkciókkal láttuk el, egészségügy ágazatunk duális képzéssel, illetve egyéb programelemeinkkel kapcsolatos folyamataink követésére és dokumentálására. A MESZK-ESZIR rendszer elérhető a www.meszkeszir.hu oldalon. Emellett további információk érhetőek el a szakképzés egészéről, valamint annak részeként a duális képzés és finanszírozása területéről a www.meszk.hu/szakképzés weboldalon is.

Célunk a minőségi és eredményes egészségügyi szakképzés elősegítése, és ennek részeként többek közt a szakképzést választó tanulók létszám növelésének támogatása, a jelen kiadvány témájához közvetlenül is kapcsolódva az egészségügyi intézmények részvételének, illetve a szakképzési munkaszerződéssel foglalkoztatott tanulói létszám emelkedésének elősegítése. Számos kihívás jellemzi ágazatunk szakemberutánpótlását és szakképzési rendszerét, ugyanakkor örömeinkre szolgál, hogy az elmúlt évek adatait áttekintve emelkedés tapasztalható mind az egészségügyi szakképzés tanulói létszámát, mind a szakképzési munkaszerződések számát illetően

Az egészségügyi szakdolgozói humán erőforráskriszisek okán egyik legfontosabb feladatunknak tartjuk a szakember-utánpótlás elősegítését, ennek érdekében dolgoztuk ki Komplex Egészségügyi Szakdolgozói Pályaorientációs Stratégiánkat. A megvalósítás során mára már több mint 1 700 pályaorientációs eseményünkön (pályaorientációs osztályfőnöki órák, nyári táborok, duális képzőhely látogatások stb.) több mint 80 000 általános iskolás tanuló vesz részt személyesen. Emellett más ágazatok ágazatspecifikus szakképzési pályaorientációs eseményeinek mintájára, hiánypótló jelleggel egészségügy ágazati vármegyei pályaorientációs expót szervezünk meg „Az egészségügy sztárjai” címmel valamennyi általános iskola számára, ahol az egészségügy ágazat valamennyi szakdolgozói képzését magas hűségű szimulációs, valamint diagnosztikai és terápiás műszerekkel támogatva mutatjuk be. Mindezeket túlmenően természetesen részt veszünk a nagy pályaorientációs kiállításokon is (pl.: Szakma Sztár Fesztivál).

Mára már 46 darab egészségügyi pályaorientációs kisfilmet készítettünk el, és évi 100 000 példányban jelentetjük meg Pályaválasztási Magazinunkat, valamint a „Neked, Veled, Másokért!” című egészségügyi szakmákat bemutató kiadványunkat, pályaorientációs kiadványainkat.

Az általános iskolások egészségügyi hivatások iránti érdeklődésének fokozása érdekében az 1. osztálytól a 8. osztályig kiterjedően országos egészségügyi tematikájú versenyeket szervezünk. A 2024-ben meghirdetett 2025. évi „AZ EGÉSZSÉG, MINT ÉRTÉK” országos rajz-, kézműves- és kisfilmkészítési versenyünkre több mint 700 általános iskolás küldött be pályaművet az ország minden részéről. Közülük 172 alkotás ért el vármegyei I.-II.-III. helyezést, míg az országos döntőben 38 darab I.-II.-III. díj átadására került sor a különböző korcsoportokban. Köztisztületünk emellett „MESZK pályaorientációs egészségügyi és természettudományi vetélkedő” címmel évről évre vetélkedőt szervez a 7-8. osztályos tanulók számára. A vetélkedő célja az általános iskolás gyermekek körében az egészségprevenció, az egészség, mint érték és az egészségtudatosság hangsúlyozása, az egészségügyi képzések népszerűsítése, az egészségügyi szakmák társadalmi presztízsének növelése és a szakképzésbe való belépés vonzóvá tétele a szakmák bemutatása által, ezzel elősegítve a pályaválasztó fiatalok pályaorientációját.

Általános iskolai célcsoportunk körében természettudományi kísérleteinkkel, interaktív programjaink segítségével népszerűsítjük az egészségügyi hivatásokat, amelynek keretében táborozóink játékos, ugyanakkor szórakoztató tanulási élményeken keresztül hasznos és érdekes információkat tudhatnak meg a szakképzésről, az emberi test felépítéséről és működéséről, az egészséges táplálkozásról, mozgásról, életmódról, valamint az ápolás és a gyógyítás világáról is.

A szakképzés minőségének fejlesztése – annak részeként a tanulói kiválóság és a kiemelkedő szakképző intézmények munkájának elismerése, az egészségügyi szakképzés és az egészségügyi hivatások társadalmi presztízsének növelése, az OSZTV tanulói létszám növelése – érdekében Köztisztületünk 2022-ben megalapította a Kossuth Zsuzsanna Nemzeti Egészségügyi Szakképzési Versenyt. Ezen országos szakképzési versenyünkön mára már több mint 50 szakképző intézmény több mint 1 100 tanulója vesz részt valamennyi vármegyéből és a fővárosból.

A szakképzés ügyének hatékony elősegítése érdekében megalkottuk a MESZK Egészségügyi Szakdolgozói és Szakképzési Monitoring Rendszerét, és ennek részeként folyamatosan monitorizáljuk

az egészségügyi szakdolgozói létszámot és korlát (végzettségi szintenként/szakképesítésenként, vármegyénként), szakmánként/szakmairányonként és vármegyénként a szakképzésben résztvevők számát, a szakképzési munkaszerződéssel gyakorlatot töltő tanulók, a duális képzőhelyek számát, tanulói kapacitását és az általuk ténylegesen fogadott tanulók/felnőttképzésben résztvevők számát.

Mára már Köztisztviselőink évi mintegy 80 továbbképzésén közel 18 000 tagtársunk vesz részt. Emellett évi mintegy 900 kötelező továbbképzés (KTK) és szabadon választható továbbképzés (SZTK) tekintetében ellenőrzési feladatokat, valamint 500 szabadon választható továbbképzési program esetében minősítési feladatokat lát el Köztisztviselőink. A MESZK 2021-ben felnőttképzővé vált az egészségügyi szakképzési szakértő továbbképzése, a szakképzéshez kapcsolódó kamarai gyakorlati oktató képzés megszervezhetősége, valamint a köztisztviselői tagok továbbképzése érdekében. Látva a programkövetelményes képzések megszervezésével kapcsolatos nehézségeket (egyes fontos képzések nem kerülnek megszervezésre; képzés minőségével kapcsolatos problémák), célunk, hogy Köztisztviselőink engedély alapján működő felnőttképzővé is váljon annak érdekében, hogy a legkiválóbb szakmai munkát végző egészségügyi intézményekkel együttműködve, a hiányterületeken Köztisztviselőink programkövetelményes szakmai képzések megszervezését tudja felvállalni. Köztisztviselőink rendszeresen szervez országos, vármegyei, helyi szakképzési és oktatási konferenciákat vagy vesz részt más szervezők ezen körbe tartozó szakmai rendezvényein. Köztisztviselőink szakképzési továbbképzési és konferenciái közül is kiemelkedik az évről évre több mint 200 fő részvételével megrendezésre kerülő „Az egészségügyi középfokú szakképzés és az egészségügyi felsőoktatás szereplőinek tudományos konferenciája” című szakképzési rendezvényünk.

Az egészségügyi szakképzés helyzetét tekintve fontos eredménynek tartjuk, hogy a szakképzés tanulói, képzésben részt vevői létszáma 2021 – 2025. közötti az időszakban 13 420 főről 15 892 főre emelkedett (miközben az általános iskolások száma sajnálatos módon folyamatosan csökkenő tendenciát mutat), a duális képzőhelyek száma 169-re emelkedett, amelyeken 1 822 főből 3 313 főre emelkedett a gyakorlatát eredeti munkakörnyezetben szakképzési munkaszerződéssel töltő tanulók/képzésben részt vevő személyek havi átlagos száma. Ugyanakkor jelentős problémának tartjuk, hogy a képzéseket szabályozó keretek nem garantálják az egységes és minőségi egészségügyi szakképzést (hiányos KTK-k, nem kötelező, majd megszűnő programtervek, túl általános programkövetelmények, vizsgaközpontraként saját hatáskörben eltérő felkészültségű vizsgabizottsági tagi elvárások, eltérő minőségű és mennyiségű vizsgafeladatok), a duális képzőhelyek egészségügyi ágazati finanszírozása gátolja a duális képzőhellyé válást és a tanulók/képzésben részt vevő személyek szakképzési munkaszerződéssel történő foglalkoztatását. (Az egészségügyi ágazatban a szakirányú oktatás rendkívül magas eszköz/fogyóeszköz/humán erőforrás-igénye ellenére a legalacsonyabb, 2,2 a szakmaszorító.) A duális képzőhelyeknek havonta átlagosan 32%-a fogad tanulókat, képzésben részt vevő személyeket szakképzési munkaszerződéssel, és a tanulók, képzésben részt vevő személyek 22%-a tud átlagosan szakképzési munkaszerződéssel egészségügyi intézményben gyakorlatot tölteni. Emellett egyes szakma/szakmairányok esetében nem minden vármegyében biztosíthatók duális képzőhelyek. Súlyos probléma továbbá, hogy a szakképzésben végzett szakemberek jelentős része nem helyezkedik el az egészségügyi ágazatban, miközben még az összes végzett szakember elhelyezkedése sem biztosítaná az adott évben nyugdíjba vonulók pótlását, nem is beszélve a mára már 30 000 főt meghaladó ápolóhiány problémájának kezeléséről. A fenti kiemelt és további szakképzési, továbbképzési és szakdolgozói hatásköri problémák vonatkozásában az elmúlt időszakban folyamatosan foglalkoztunk meg – mind ez ideig 31 alkalommal – szakmai problémafelvetéseket és megoldási, fejlesztési javaslatokat is szakképzési, felnőttképzési területen a területek szabályozásáért és irányításáért felelős szervezetek vezetőinek. Értünk el eredményeket is, azonban továbbra is vannak következetesen képviselt, de megnyugtató megoldással mind ez ideig nem zárult problémafelvetéseink is. A szak- és felnőttképzési problémák megoldása, a szükséges fejlesztések megvalósítása fontos ágazatunk szakdolgozói utánpótlásának biztosíthatósága szempontjából. Mindez kiemelt jelentőségű feladat, hiszen Magyarországon az ápolók száma

jelentősen elmaradt az OECD-átlagtól (míg az orvosok száma a korábbiakban és jelenleg is megközelíti az OECD-átlagot, valamint az elmúlt évtizedben 3-ról 3,3 főre nőtt 1000 lakosra vetítve). A legfrissebb, 2022-es OECD-adatok azt mutatják, hogy 1000 lakosra vetítve hazánkban az ápolók száma tovább csökkent, 6,2 főről 5,3 főre, miközben az OECD-átlag szerint 8,6 fő ápoló jut 1000 lakosra. Ezen számadat jelentőségét önmagában az a tény is hangsúlyozza, hogy az ápolók létszáma önmagában is (és a magasabb végzettségű ápolók létszáma szerint is) szoros összefüggést mutat az intézményi halálozási és szövődmény-előfordulási adatokkal. Meg kívánjuk azt is jegyezni, hogy bár minden ország számára jelentős kihívás az ápolói utánpótlás biztosítása, számos OECD-ország tudta ugyanezen időszak alatt növelni az 1000 lakosra jutó ápolói létszámot.

A Szakmajegyzék, valamint a Programkövetelmény szerinti szakmai oktatás és szakmai képzési rendszer bevezetésének első öt éves szakasza zárult 2025-ben. Ebből az alkalomból fontosnak tartjuk az első öt év tapasztalatainak közös áttekintését, az ágazatunkat érintő szakképzési és felnőttképzési problémákat és azok megoldási javaslatait összefoglaló konszenzusos szakmai tanulmány elkészítését. Mindezek alapján a Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara a szakképző intézmények, duális képzőhelyek, társ szakmai szervezetek, egészségtudományi képzést folytató felsőoktatási intézmények véleményezőként történő bevonásával elkészítette „Az egészségügy ágazat szak- és felnőttképzési fejlesztési koncepciója” című szakmai tanulmányt (<https://elitmed.hu/kiadvanyaink/nover/az-egeszsegugy-agazat-szak-es-felnottkepzesi-fejlesztési-koncepcioja>).

Szakmai köztestületünket büszkeséggel tölti el, hogy immár ötödik alkalommal jelenik meg a „Duális képzés az egészségügyben 2025/2026” című szakmai kiadványunk, amelyben olyan gyakorlatias és könnyen érthető megoldásokat talál a Tisztelt Olvasó, amelyek segítenek választ adni a szakirányú oktatás lebonyolításával és a duális képzés finanszírozásával kapcsolatos kérdésekre.

Bízunk benne, hogy ezen évről évre frissülő kiadványunk továbbra is egyfajta alapdokumentumként segítheti az érintetteket, és megbízható forrás lehet a duális képzés összetett világában való eligazodáshoz.

Munkatársaink és szakértőink nevében jó olvasást, hasznos időtöltést kívánunk!

Dr. Balogh Zoltán
elnök

Dr. Oláh András
szakképzési, oktatási és
továbbképzési igazgató

Tartalom

1. Az új duális képzési rendszer	8
1. 1. A szakképzés intézményrendszere	8
1. 2. A szakmai képzés alapidokumentumai	8
1. 3. A szakmai oktatás	9
1. 4. Ágazati alapoktatás	11
1. 5. Szakirányú oktatás.....	11
1. 6. A duális felsőoktatás.....	12
2. Duális képzőhelyek a szakirányú oktatásban	12
2. 1. Részvétel a szakirányú oktatásban.....	12
2. 2. Együttműködési formák	13
2. 3. A duális képzőhelyek nyilvántartásba vétele	14
2. 3. 1. Minőségbiztosítás: Kamarai minőségi szempontrendszer	15
2. 3. 2. A képzési program	15
2. 3. 3. Személyi és tárgyi feltételek.....	16
2. 4. A duális képzőhelyek hatósági ellenőrzése	17
3. Szakképzési munkaszerződéssel való részvétel a szakirányú oktatásban	19
3. 1. A szakképzési munkaszerződés jogi keretei	19
3. 2. Jogviszonyok a szakmai oktatásban	19
3. 3. Szakirányú oktatás a duális képzőhelyen – a szakképzési munkaszerződés.....	21
3. 3. 1. Szakképzési előszerződés	21
3. 3. 2. A szakképzési munkaszerződés megkötésének feltételei – duális képzőhely	21
3. 3. 3. A szakképzési munkaszerződés megkötésének feltételei – szakmát tanuló	22
3. 3. 4. A szakképzési munkaszerződés megszűnése és megszüntetése	22
3. 3. 5. A szakképzési munkaszerződésből fakadó jogok és kötelezettségek	23
3. 3. 6. Külön rendelkezések a felnőttképzési jogviszonyban szakmát tanulókról	25
4. A szakirányú oktatás finanszírozási rendszere	27
4.1. A duális képzés adókedvezményének érvényesíthetősége	27
4.2. A csökkentő tétel kiszámítása szakképzési munkaszerződés után	28
4.3. Csökkentő tétel érvényesítése a kifutó rendszerben tanuló szerződés és együttműködési megállapodás alapján	29
4.4. Csökkentő tétel érvényesítése hallgatói munkaszerződés alapján.....	29
4. 5. A sikerdíj érvényesítése	29
5. Jogszabályi háttér	30
6. Hasznos linkek, honlapok	30

1. Az új duális képzési rendszer

1. 1. A szakképzés intézményrendszere

A 2020/2021-es tanévtől bevezetett új szakképzési rendszer központi eleme a duális képzés, azaz a szakmatanulás azon formája, amelyben – egészségügyi szakmák esetén – az egészségügyi szakképző intézmény és a duális képzőhely, azaz az egészségügyi szolgáltató szorosan együttműködve, közösen kialakított képzési program alapján készíti fel a tanulót, illetőleg a képzésben részt vevő személyt (a továbbiakban együtt: szakmát tanulót) az adott egészségügyi szakmára.

Az Szt. szerinti intézményrendszerben a jellemzően hároméves *szakképző iskolában* és az érettségire is felkészítő, jellemzően ötéves *technikumban* lehet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló a 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Szkr.) 1. mellékletében (azaz a Szakmajegyzékben) található egészségügyi *szakmát* tanulni a *szakmai oktatás* keretében. A szakmai végzettség másik formája a *szakmai képzés*, amely lényegében a felnőttképzésnek felel meg és ahol az ún. programkövetelmények szerinti *szakképesítéseket* lehet szerezni (például Foglalkozás-egészségügyi szakápoló, Betegkísérő, Műtőseged-gipszmester, vagy legújabban 2025 szeptemberétől a Mentésirányító). Szakmát csak szakképző intézményben lehet oktatni, míg szakképesítést felnőttképző intézményben is. (A sajátos nevelési igényű gyermekeket felkészítő szakiskolákban tipikusan nem folyik egészségügyi képzés, egyetlen kivétel az Egészségfejlesztési segítő, mint szakiskolában oktatható, négy évfolyamos szakmai képzésben megszerezhető végzettség.)¹

2022. január 1-jéig csak technikus egészségügyi szakmákat lehetett megszerezni, ezt követően azonban a hároméves *Alapápolási munkatárs* szakma Szakmajegyzékbe kerülésével a szakképző iskolai képzés is megjelent az egészségügyi képzések palettáján. A *Szövettani szakasszisztens* viszont 2023. július 7-én kikerült a Szakmajegyzékből.

Az új intézményrendszer egyik legfontosabb eleme, hogy a technikumban az érettségi végzettséget csak az ötéves képzés végén, az érettségi részét képező szakmai vizsgával együtt kapják meg a tanulók. 2025. április 23-tól az érettségi végzettséggel nem rendelkező – normál, azaz ötéves technikai oktatásban részt vevő – tanuló a befejezett technikai szakmai oktatást követően is tehet szakmai vizsgát, azonban sikeres vizsga esetén számára az oklevél csak az érettségi bizonyítvány bemutatását követően állítható ki. [Szt. 263. § (4) bekezdés]

Nem minden technikus szakma ötéves, a Szakmajegyzékben található, összesen 8 darab hatéves technikus képzés közül 4 az Egészségügy ágazatba tartozik (például az *Általános ápoló* vagy a *Klinikai laboratóriumi szakasszisztens*). Az Egészségügy ágazatba tartozó szakmákkal kapcsolatos kamarai feladatokat a MESZK látja el, ugyanakkor az Egészségügyi technikai ágazat szakmái, mint pl. a Fogtechnikus esetén a kereskedelmi és iparkamarák.

Az új szakképzési rendszer – a művészeti és pedagógiai képzések kivételével – lefed valamennyi ágazatot, így az egészségügyet is. Ez azt jelenti, hogy az Szt. szerint kell megszervezni az egészségügyi szakmai oktatást is, amely két szakaszra oszlik, az *ágazati alapoktatásra*, valamint a *szakirányú oktatásra*.

1. 2. A szakmai képzés alapidokumentumai

A Szakmajegyzékben szereplő egészségügyi szakma oktatására a képzési és kimeneti követelmények, illetve az ezek figyelembevételével a szakképző intézmény és a duális képzőhely által közösen elkészített képzési program szerint kerül sor.

---

¹ Lásd: https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/sni_szakiskola

Képzési és kimeneti követelmények

A szakmai oktatás alapidokumentuma a kötelezően alkalmazandó képzési és kimeneti követelmény (a továbbiakban: KKK), amely minden egyes szakmához előírásra kerül. A KKK-kban vannak meghatározva – többek között – a szakma adatai, az előképzettség, az, hogy szükséges-e egészségügyi vagy pályaképzési követelmény, a szakma keretében ellátható legjellemzőbb foglalkozás, tevékenység és munkaterület, annak a szakképzési alapfeladatnak a megjelölése, amelyben a szakmai oktatás megvalósítható, továbbá a szakmai oktatás kötelező foglalkozásai összesített száma és az egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama, a szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek és a szakmai vizsga követelményei. (Szkr. 12. §)

A szakképzési munkaszerződéssel rendelkező szakmát tanulónak a szakmai vizsgára való, KKK szerinti felkészítésért a duális képzőhely a szakképző intézménnyel közösen felel. A KKK-k az Innovatív Képzéstámogató Központ (a továbbiakban: IKK) honlapján érhetők el (<https://akkreditalvizsgazatas.ikk.hu/kkk-ptt>).

A 2021. szeptember 1-jétől eleve csak ajánlásként alkalmazandó programterv 2023. nyarán teljesen kivezetésre került a szakképzés rendszeréből, azonban a szakmai oktatás kötelező foglalkozásai összesített számának 2023. június 30-án hatályos programtervben meghatározott mértékét az adott szakma képzési és kimeneti követelményének ezzel összefüggő módosításáig, de legkésőbb 2024. január 31-éig kellett kötelezően alkalmazni. A programtervek archív változatai jelenleg is megtalálhatók az IKK honlapján, jóllehet alkalmazásukat már ajánlásként sem írja elő az Szkr.

Szakmai program

A szakképző intézményben a szakmai program a KKK figyelembevételével kerül kidolgozásra. Szakmai program a felnőttképző által az általa szervezett részszakmára történő felkészítésre kidolgozott dokumentum neve is. (A kettő nem tévesztendő össze.)

Programkövetelmény

A felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény alapján folyó szakmai képzésben megszerezhető szakképzési kimeneti követelményei a programkövetelményekben kerültek meghatározásra. (A programkövetelmények szintén az IKK honlapján érhetők el.)

A programkövetelmény tartalmazza – többek között – a szakmai képzés megnevezését, KEOR kódját, az iskolai és szakmai előképzettséget, egészségügyi alkalmassági követelményt és gyakorlatot, a minimális és maximális foglalkozások számát, a képesítő vizsga követelményeinek leírását és a megszerezhető szakképzéssel ellátható legjellemzőbb tevékenység vagy munkaterület rövid leírását. [1/2023. (II. 28.) KIM rendelet 1. §]

Képzési program

A duális képzés megszervezése szempontjából talán a képzési program a legfontosabb dokumentum, amely alapján a szakirányú oktatást meg kell szervezni. A képzési program alapvetően a szakképző intézmény szakmai programjának a része, amely a szakirányú oktatásban szakmánként határozza meg a megtanítandó és elsajátítandó tananyagelemeket és a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy teljesítménye ellenőrzésének és értékelésének, illetve minősítésének módját, továbbá a szakmai vizsgához kapcsolódóan szervezett egybefüggő felkészítés rendjét. [Szkr. 14. § (2) bekezdés 3. pont] (A képzési programról részletesebben a 2.3.2 pontban olvashat.)

1. 3. A szakmai oktatás

Szakirányú oktatást (duális képzést) a szakképző intézmény és a duális képzőhely is szervezhet, utóbbira a szakmát tanulóval kötött szakképzési munkaszerződés keretében kerül sor. A szakképzési munkaszerződéssel munkaviszony jön létre, a szakmát tanuló pedig munkabért kap. A duális képzőhely az egészségügy területén az a szervezet lehet, amelyet a – gazdasági kamara törvényben

előírt szakképzési feladatait ellátó – MESZK nyilvántartásba vett. A duális képzőhely (jellemzően egészségügyi szolgáltató) a szakirányú oktatás megszervezésért meghatározott adókedvezményre jogosult (lásd részletesebben a 4. fejezetben). Szakképzési munkaszerződést a tanulói jogviszonyban álló tanuló és a Szakmajegyzék szerinti egészségügyi szakmát tanuló, a szakképző intézménnyel felnőttképzési jogviszonyban álló felnőtt („képzésben részt vevő személy”) is köthet. Őket a továbbiakban együttesen „szakmát tanulónak” nevezzük jelen kiadványunkban.

Az egészségügyi szakma megszerzésére irányuló *szakmai vizsgát* akkreditált szakképzési vizsgaközpontban lehet tenni, csakúgy, mint a programkövetelmény szerinti egészségügyi szakképesítés megszerzésére irányuló *képesítő vizsgát*. Az Szt. átmeneti rendelkezései értelmében ugyanakkor a szakképző intézmény által szervezett szakmai oktatáshoz kapcsolódó szakmai vizsga 2025. december 31-éig az állam vagy együttműködési megállapodással rendelkező fenntartó által fenntartott szakképző intézményben is megszervezhető azzal, hogy akkreditált szakképzési vizsgaközpont alatt az ilyen szakképző intézményt kell érteni. 2026. január 1-jétől viszont az ilyen szakképző intézmény már csak akkor szervezhet szakmai vizsgát, ha rendelkezik az Szt. szerinti szakmai és képesítő vizsgáztatási tevékenység folytatására kiadott engedéllyel. [Szt. 125. § (9) bekezdés]

Az akkreditált szakképzési vizsgaközpont 2025. január 1-jétől szakmai és képesítő vizsgát – a korábbi akkreditáció helyett – engedély birtokában szervezhet.

A tanulói jogviszonyukat 2020. május 31. előtt létesített tanulók az OKJ-s végzettség megszerzése céljából folytatott tanulmányaikat a korábbi szabályok szerint fejezheték be kifutó rendszerben, a duális képzőhelyeken tanuló szerződés, illetve együttműködési megállapodás keretében, legutoljára a 2023/2024-es tanévben. Ezen kifutó képzési formára ugyanakkor a szociális hozzájárulási adóról szóló 2018. évi LII. törvény (a továbbiakban: Szochó tv.) finanszírozási előírásait kellett alkalmazni (lásd részletesebben a 4. fejezetben). A kifutó rendszerre vonatkozó szabályok ismerete a duális képzőhelyek számára 2024 után a korábban igénybe vett szochó-adókedvezmény megfelelő elszámolása és utólagos adóhatóság ellenőrzése miatt szükséges.

A duális képzésben megszerezhető egészségügyi végzettségek

Az Szkr. 1. mellékletében található Szakmajegyzékben az Egészségügy ágazathoz rendelt összesen 11 alapszakma található. Ebből 6 szakmának vannak ún. szakmairányai, amelyek száma összesen 21. Az Egészségügyi asszisztensnek 8 szakmairánya van (pl. Audiológiai asszisztens és hallásakusztikus, Endoszkópos asszisztens, Fogászati asszisztens stb.). A 11 szakmából 10 technikai és egy szakképző iskolai.

2022. január 1-jén két új egészségügyi szakma került felvételre a Szakmajegyzékbe, a technikumban megszerezhető *Csecsemő- és gyermekápoló* és a szakképző iskolában elsajátítható *Alapápolási munkatárs*. A *Gyakorló ápoló* szakma megfelelő kifutási idő biztosítását követően 2022. szeptember 15-én, a *Szövettani szakasszisztens* pedig 2023. július 7-én törlésre került a Szakmajegyzékből.

Egészségügyi végzettségek a programkövetelmény alapján a szakmai képzésben (felnőttképzésben) megszerezhető szakképesítések is. Az Egészségügy irányon (területen) belül összesen 29 végzettség szerezhető meg pl.: Betegkísérő, Műtőssegéd-gipszmester stb. Ezek közül a Gyógyszertári szakasszisztens a Magyar Gyógyszerész Kamara hatáskörébe tartozik. A végzettségeket további 6 „alirányba” sorolhatók (Ápolás és szülésznőképzés, Egészségügy, m.n.s., Fogászat, Gyógyszerészet, Orvosi diagnosztikai és kezelési technológiák, Terápia és rehabilitáció). Legutóbb 2024. március 8-án három szakképesítés, a Pszichiátriai szakápoló és gyógyfoglalkoztató, a Sürgősségi szakápoló és a Citológiai szakasszisztens, 2024. március 28-án az Egészségügyi gyakorlatvezető, 2024. április 29-én a Nefrológiai szakápoló, 2025. augusztus 21-én a Hospice szakápoló, palliatív gondozó, 2025. szeptember 3-án az Epidemiológiai szakápoló, 2025. szeptember 5-én pedig a Mentésirányító szakképesítés programkövetelménye került közzétételre. Ezek a szakképesítések nem a duális képzésben szerezhethők meg, hanem felnőttképzési jogviszonyban a szakmai képzés keretében.

1. 4. Ágazati alapoktatás

Az ágazati alapvizsgálóval záruló *ágazati alapoktatás* a szakképző intézményekben folyik a szakirányú oktatást megelőzően, amely magában foglalja az adott ágazat közös szakmai tartalmait a KKK-kban meghatározottak szerint (Szkt. 74. §).

Az ágazati alapoktatást a szakképző intézményben kell megszervezni, ami azt jelenti, hogy a duális képzőhely nem szervezhet ágazati alapoktatást. Előfordulhat ugyanakkor, hogy egy iskola már az ágazati alapoktatási szakaszban is igénybe vesz egy duális képzőhelyet, egészségügyi szolgáltatót, azonban ez nem szakképzési munkaszerződéssel, hanem az iskola és a duális képzőhely közötti egyéb megállapodással történhet, és ekkor sem a duális képzőhely a felelős az ágazati alapoktatás megszervezésért, hanem az iskola. Erre a szakaszra a duális képzés adókedvezménye sem számolható el.

Az ágazati alapoktatás időtartama a technikumban kettő tanév, amelyet a 9-10. évfolyamon kell teljesíteni (hatéves képzés esetén is), a szakképző iskolában pedig egy tanév, amelyet a 9. évfolyamon kell teljesíteni. A felnőttképzési jogviszonyban pedig a szakmai programban meghatározott ütemezésben kell megszervezni az ágazati alapoktatást (Szkr. 222. §). 2023 nyaratól újdonság, hogy a felnőttképzési jogviszonyban az ágazati alapoktatás a kötelező foglalkozások ötven százalékáig zárt rendszerű elektronikus távoktatásként is megszervezhető. Szakirányú oktatást azonban távoktatási formában nem lehet szervezni felnőttképzési jogviszonyban sem.

Azon képzések esetén, amikor a szakmára történő felkészítést érettségizett tanulóknak szervezi meg a szakképző intézmény (ez a kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítés), a képzési idő kettő tanév (hatéves képzés esetén három év). Ebben az esetben az ágazati alapoktatást a szakmai oktatás első félévében kell megszervezni, az ágazati alapoktatás időtartama tehát fél év, a szakirányú oktatásé pedig másfél év.

Ahhoz, hogy egy szakmát tanuló szakképzési munkaszerződést köthessen egy duális képzőhellyel, az ágazati alapoktatást követően a szakképző intézmény által szervezett ágazati alapvizsgát kell tennie, amelynek lebonyolítására a tanulmányok alatti vizsga szabályait kell alkalmazni. Mindez azt is jelenti, hogy a tanuló nem léphet magasabb évfolyamba, illetőleg nem vehet részt a szakirányú oktatásban szakképzési munkaszerződéssel, ha sikertelen ágazati alapvizsgát tett.

Mentesül az ágazati alapoktatásban való részvétel alól az a szakmát tanuló, aki részzakmát szerzett, ha az adott részzakmát magában foglaló szakma szakmai oktatásában vesz részt.

Az ágazati alapvizsga az egészségügyi szakmát tanulónak az egészségügyi ágazatban történő munkavégzéshez szükséges szakmai alaptudását és kompetenciáit méri, amelynek az egészségügyi ágazatba tartozó valamennyi szakma tekintetében azonos a szakmai tartalma (Szkt. 91. §). Az ágazati alapvizsgát vizsgabizottság előtt kell letenni, amelynek elnökét a MESZK-nek a szakképző intézmény feladatellátási helye szerint illetékes területi szervezete delegálja. A sikeres ágazati alapvizsga a KKK-kban meghatározott munkakör betöltésére való alkalmasságot igazol. Ez azt jelenti, hogy mind a 11 egészségügyi szakma, így például az Ortopédiai műszerész esetén is a *segédápoló* munkakör tölthető be az egészségügyi ágazati alapvizsgálóval.

1. 5. Szakirányú oktatás

A duális képzés ténylegesen a szakirányú oktatás szakaszában valósul meg, itt kerül sor az ellátandó munkatevékenységekhez szükséges szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek átadására. A szakirányú oktatásra mind a szakképző intézményben, mind a duális képzőhelyen sor kerülhet, utóbbi esetben szakképzési munkaszerződés keretében (Szkt. 76. §).

Maga a szakirányú oktatás két szakaszra oszlik, amennyiben azt a szakképző intézmény szervezi meg, a tanítási évben teljesítendő oktatásra és a tanítási éven kívüli egybefüggő (azaz nyári) gyakorlatra. Amennyiben azonban szakképzési munkaszerződés megkötésére kerül sor, annak hatálya alatt folyamatos a munkavégzés, nincs külön tanítási évre eső és nyári gyakorlat, csak oktatás és gyakorlat. Így például az őszi, a téli és a tavaszi szünet ideje alatt is szervezhető szakirányú oktatás

a szakképzési munkaszerződést kötött szakmát tanuló számára, míg az iskola által szervezett szakirányú oktatás esetén nem. [Szkt. 77. § (2) bekezdés]

A szakmát tanuló védelme érdekében a szakirányú oktatás szervezésének több korlátja is van, például felnőtt esetén annak napi időtartama a 8 órát, fiatal munkavállaló esetén pedig a 7 órát nem haladhatja meg, este 22 óra és reggel 6 óra között pedig egyáltalán nem kerülhet rá sor. Amennyiben a szakirányú oktatási idő a napi 4,5 órát meghaladja, legalább 30 perc megszakítás nélküli szünetet kell biztosítani, 6 óránál hosszabb szakirányú oktatás esetén pedig legalább 45 percet. Két szakirányú oktatási nap között pedig legalább 16 óra folyamatos pihenőidőt kell biztosítani a szakmát tanuló részére, legyen szó akár tanulóról, akár felnőttéről (Szkt. 78. §). [A saját foglalkoztatott szakirányú oktatása, valamint a többes jogviszonyban folytatott szakirányú oktatás esetén ezek a szabályok eltérnek. Lásd: Szkt. 90/A-90/B. §-ok]

A szakmát tanulót több jog és védelem is megilleti az Szkt. alapján, a szakképzési munkaszerződést kötött személyt pedig a *munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény* (a továbbiakban: Mt.) alapján további jogok is. Szakképzési munkaszerződés nélkül is jár a szakmát tanulónak az Mt. szerinti érdekvédelem, az egészséget nem veszélyeztető biztonságos munkavégzési körülmények, a munkavédelmi oktatás, valamint az orvosi vizsgálat (Szkt. 79. §).

A szakirányú oktatásban való részvétel kötelező és a mulasztást az Szkr.-ben meghatározottak szerint kell pótolni, a szakmát tanulót csak a szakirányú oktatáshoz kapcsolódóan meghatározott feladatellátására lehet kötelezni. Az egészségügyi szolgáltatók esetén, a kórházakban és a szakrendeléseken ezen feltételek biztosítása a szakmai oktatásban való részvételtől függetlenül is elengedhetetlen, ugyanakkor az egészségügyi ágazati előírások mellett az Szkt. által valamennyi ágazatra alkalmazandó előírásait is be kell tartani az egészségügyi szakirányú oktatás során.

1. 6. A duális felsőoktatás

Duális képzésnek nevezzük a felsőoktatási duális képzést is, amely azonban nem a Szakmajegyzék szerinti valamely szakma megtanulására, hanem egyetemi végzettség megszerzésére irányul. Duális felsőoktatási képzés ugyanis az egészségtudomány képzési területen indított gyakorlatigényes alapképzési szakon, illetve mesterképzési szakon is folyhat. A hallgató a duális képzésben hallgatói munkaszerződés alapján végezhet munkát, amelynek idejére díjazás illeti, ennek mértéke legalább a minimálbér 65%-a.

A Socho tv. 17/A. §-a alapján az egészségügyi szolgáltatók a felsőoktatási duális képzésben és gyakorlatigényes alapképzésben való részvétel esetén is érvényesíthetnek adókedvezményt a szociális hozzájárulási adóból.

Az egészségtudomány képzési területen folyó duális felsőoktatási képzéssel kapcsolatban azonban a MESZK-nek nincsenek jogszabályban rögzített kamarai feladatai.

2. Duális képzőhelyek a szakirányú oktatásban

2. 1. Részvétel a szakirányú oktatásban

A szakirányú oktatás célja, hogy a szakmát tanulók számára biztosítsa a szakma keretében ellátandó munkatevékenységekhez szükséges ismeretek és készségek elsajátítását, képessé tegye azok gyakorlatban történő alkalmazására és a tanulót, illetve a képzésben részt vevő személyt a szakmai vizsgára felkészítse. Fenti célok eléréséhez elengedhetetlen, hogy a szakmát tanulók szakmai gyakorlatukat duális partner bevonásával teljesíthessék.

Egészségügyi szakma megszerzésére történő felkészítésben duális képzőhelyként működő egészségügyi szolgáltatók vehetnek részt az adott szakmától függően. A duális képzés lényegi eleme,

hogy a közismeretet és a szakmai alapozást a szakképző intézmény végzi, míg a gyakorlati ismereteket a duális képzőhelyen sajátítják el a szakmát tanulók.

Az Sztkt.-nek az ún. kamarai igazolásra vonatkozó szabálya előírja, hogy a szakképző intézményben a szakirányú oktatás akkor teljesíthető, ha a szakmát tanuló duális képzőhelyen való részvétele a szakirányú oktatásban nem biztosítható. Ez azt jelenti, hogy amennyiben van olyan képzőhely, ahol a szakmát tanuló a gyakorlatát tudja teljesíteni, az iskolában nem is vehet részt szakirányú oktatásban. [Sztkt. 76. § (1) bekezdés].

Ha a tanuló a tanév első hónapjának utolsó napján, azaz szeptember 30-án még nem rendelkezik szakképzési munkaszerződéssel, az Szkr. szerint *vélelmezni kell*, hogy a tanuló duális képzőhelyen való részvétele a szakirányú oktatásban nem biztosítható. Ennek tényét *a szakképző intézmény kérésére* főszabály szerint a gazdasági kamara – belső szabályozó eszközében meghatározott módon – igazolja, kivéve, ha a szakirányú oktatásra a tanév során ún. rövid ciklusú szakképzési munkaszerződés [Sztkt. 83. § (2) bekezdés b) pont] keretében – azaz tömbösített formában – kerül sor, és erről a szakképző intézmény legkésőbb a tanév első hónapjának utolsó napjáig, azaz ugyancsak szeptember 30-ig írásban nyilatkozik a gazdasági kamara felé.

Az egészségügy ebben a tekintetben azonban speciális terület, ugyanis az igazolást az Egészségügy ágazatba tartozó szakmák tekintetében a Kormány adott ágazatért felelős tagja adja ki (ahogy a Honvédelem, a Rendészet és közszolgálat, valamint a Sport ágazat esetén is). Az ún. kamarai igazolásra vonatkozó szabályokat a felnőttképzési jogviszonyban szakmát tanulóakra nem kell alkalmazni. (Szkr. 223/B. §)

Tekintettel arra, hogy az iskolák által működtetett tanműhely nem vehető duális képzőhelyként nyilvántartásba, figyelembe véve továbbá az egészségügy ágazat szakmai oktatásának specialitásait miatt, a MESZK a klinikai gyakorlatok kizárólag iskolai tanműhelyben történő letöltését szakmailag nem tartja támogathatónak.

2. 2. Együttműködési formák

Ágazati képzőközpontok

A duális képzőhelyek egyik sajátos formája az *ágazati képzőközpont*, amely a duális képzőhelyi követelményeknek való együttes megfelelés érdekében történő együttműködés céljából alakítható. Létrehozásának alapvető célja tehát, hogy egyes képzők összefogjanak, amennyiben ebben a formában eredményesebben tudják megvalósítani a szakirányú oktatást, kapacitáskihasználás, szakmai tudás- vagy eszközmegosztás, vagy akár az erőforrások hatékonyabb felhasználása okán.

A nonprofit gazdasági társaságként működő ágazati képzőközpont háromféleképpen hozható létre: *vagy* legalább 4 mikro- vagy kisvállalkozás által, *vagy* legalább 2 középvállalkozás által *vagy* legalább kettő olyan vállalkozás által, amelyből az egyik nagyvállalkozás, *vagy* mennyiségi előírás nélkül bármilyen gazdálkodó szervezet és egy szakképzési centrum által. Fontos, hogy az első két formában csak vállalkozás hozhat létre ágazati képzőközpontot (pl. költségvetési szerv nem), ugyanakkor az Sztkt. szerinti szakmai szervezet legfeljebb 10%-os tulajdonosa lehet az ágazati képzőközpontnak, a szakképzési centrum pedig csak legfeljebb 60%-os tulajdoni hányadot szerezhet az ágazati képzőközpontban (Sztkt. 81. §).

Tudásközpont és vállalati képzőközpont

Az ágazati képzőközpont mellett *vállalati képzőközpont*, illetőleg felsőoktatási együttműködés céljából *tudásközpont is* alakítható.

A saját tanműhellyel rendelkező nagyvállalkozás saját szervezetén belül vállalati képzőközpontot működtethet önállóan vagy más gazdálkodó szervezet megbízása alapján folytatandó szakirányú oktatás céljából. Ennek feltétele, hogy az utolsó éves nettó árbevételének legalább 90%-a vállalalkozási tevékenységből származzon.

Tudásközpontként a szakirányú oktatás és a felsőoktatási duális képzés egy képzőközpontban történő megvalósítása céljából az az ágazati képzőközpont működhet, amelyet a felsőoktatási

intézmény és a szakképzési centrum együttesen legalább 51%-os tulajdoni hányadával jött létre. A tudásközpont szervezeti minőséget – a társaság alapításakor vagy később – a gazdasági társaság kérelmére a cégbíróság állapítja meg. A gazdasági társaság a tudásközponti szervezeti minőséget cégnevében feltüntetheti.

A közreműködő

A duális képzőhely a szakmát tanuló szakirányú oktatásához *közreműködőt* vehet igénybe. A közreműködői rendszer előnye, hogy amennyiben egy duális képzőhely nem tudja biztosítani személyi, tárgyi feltételek vagy kapacitáshiány miatt a szakirányú oktatás rá eső részét, akkor bevonhat egy másik képzőt a képzés egy bizonyos szakaszára, tananyagegységének leoktatására.

Az ilyen közreműködés esetén a közreműködőnél, mint munkáltatónál történő foglalkoztatás nem minősül munkaerő-kölcsönzésnek, azonban arra a munkaszerződéstől eltérő foglalkoztatás Mt.-ben meghatározott szabályait kell alkalmazni azzal, hogy annak tartalma a szakképzési munkaszerződés alapján létrejött munkaviszony időtartamának legfeljebb 49%-ig terjedhet. Ez azt jelenti, hogy a szakirányú oktatás nagyobb részének (több mint a felének) a duális képzőhelyen kell megvalósulnia.

Fontos tehát, hogy a duális képzőhelynek saját magának kell folytatni a szakirányú oktatási tevékenységet, azaz a szükséges tananyagegységeket ténylegesen le kell hogy oktassa, amelybe – legfeljebb 49% időtartamban – vonhat be közreműködőt. Amennyiben a bevont képzőhely vagy szervezet a személyi és tárgyi feltételeket is egyaránt biztosítja, már közreműködőnek számít. A közreműködői együttműködés nem irányulhat a szakirányú oktatásnak a duális képzőhely *helyett* egy az egyben történő megvalósítására, amely igaz egy ágazati képzőközpontként működő duális képzőhelyre is.

2023. július 1-jét követően a közreműködőt nem kell nyilvántartásba venni duális képzőhelyként, azonban a közreműködőt igénybe vevő duális képzőhely az igénybe vett közreműködőnek a szakirányú oktatással kapcsolatos magatartásáért úgy felel, mintha maga járt volna el. Az egészségügyi szakma oktatására igénybe vett közreműködő köteles ezért tőrni azt is, hogy a MESZK területi szervezete nála is ellenőrzést folytasson le a duális képzéssel kapcsolatban.

Figyelemmel kell lenni arra is, hogy a duális képzőhelynek a szakképzési munkaszerződésben kell meghatároznia a duális képzőhely által igénybe vett vagy várhatóan igénybevételre kerülő közreműködőt a következő adatokkal: a közreműködő megnevezése, székhelyén vagy telephelyén lévő szakirányú oktatási helyszíne vagy helyszínei, képviselőjének családi és utóneve, a szakmát tanuló közreműködőhöz történő kirendelésének időtartama.

2. 3. A duális képzőhelyek nyilvántartásba vétele

A duális képzőhely akkor vehet részt a szakirányú oktatásban, ha a képzőhely székhelye vagy telephelye szerint illetékes gazdasági kamara – egészségügyi szakképzés esetén a MESZK területi szervezete – nyilvántartásba vette. A nyilvántartásba vételnek az új szakképzési rendszerben két olyan új eleme van, amelyet a 2011-es szakképzési törvény alapján még nem kellett teljesíteni: a minőségirányítási rendszer kialakítása és a képzési program elkészítése.

Duális képzőhelyként képzőközpont vagy gazdálkodó szervezet (így például az egészségügyi szolgáltató is) vehető nyilvántartásba. Fontos, hogy szakképző intézmény nem lehet önállóan duális képzőhely.

A nyilvántartásba vételnek négy fontos feltétele van:

- a duális képzőhelyen biztosítottak legyenek a szakirányú oktatás megszervezésének és folytatásának feltételei,
- a duális képzőhely rendelkezzen meghatározott végzettséggel és szakképesítéssel vagy szakképzettséggel és gyakorlattal rendelkező személlyel (oktatóval),
- a duális képzőhely az általa vállalt szakma ágazatához (tehát az egészségügyhöz) kapcsolódó tevékenységet végezzen, és rendelkezzen az ahhoz szükséges eszközzel és felszereléssel,

- a duális képzőhely a szakképző intézmények által alkalmazott minőségirányítási rendszert működtessen *vagy* megfeleljen legalább a gazdasági kamara, azaz a MESZK által kidolgozott szempontrendszerben meghatározott minőségi követelményeknek.

A nyilvántartásba vételre hatósági eljárás keretében kerül sor az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) alapján, és a duális képzőhelyek nyilvántartása közhiteles hatósági nyilvántartásnak minősül. A nyilvántartásba-vételi eljárás ingyenes, tehát a duális képzőhelyé válásért igazgatási szolgáltatási díjat nem kell fizetni.

A nyilvántartásba vétel folyamatát 2023-tól a MESZK-Egészségügyi Szakképzési Informatikai Rendszer (MESZK-ESZIR) támogatja (www.meszkeszir.hu). A MESZK-ESZIR-ben lehet regisztrálnia elektronikus úton a leendő duális képzőhelyeknek az eljárás lefolytatására, amely ezt követően is rendelkezésükre áll. A MESZK-ESZIR rendszerünket átlátható, felhasználóbarát adatlekérdezési, adatkezelési funkciókkal láttuk el, egészségügy ágazatunk duális képzéssel, illetve egyéb programelemeinkkel kapcsolatos folyamataink követésére és dokumentálására.

2025. szeptember 1-jétől az Egészségügy ágazatba tartozó szakma oktatására a duális képzőhely nyilvántartásba történő bejegyzéséről, illetve a nyilvántartás módosításáról, a nyilvántartásból való törlésről a határozatot hozó szervnek, azaz a MESZK területi szervezetének a nyilvántartáson történő bejegyzést követően elektronikus úton nyolc napon belül értesítenie kell a Kormány adott ágazatért felelős tagját. Ez az Egészségügy ágazat esetén a Belügyminisztériumot jelenti. [Szkr. 245. § (6) bekezdés].

2. 3. 1. Minőségbiztosítás: Kamarai minőségi szempontrendszer

A minőségirányítási rendszer működtetése és a legalább a gazdasági kamara által kidolgozott szempontrendszerben meghatározott minőségi követelményeknek történő megfelelés a jogszabályban előírt követelmény teljesítése szempontjából teljesen egyenértékű. Ez azt jelenti, hogy egy egészségügyi szolgáltató mindegy, hogy olyan minőségirányítási rendszert alakít-e ki, mint amelyet a jogszabály a szakképző intézmények részére előír [Szkt. 19. § (3) bekezdés], vagy a kamarai minőségi szempontrendszert alkalmazza.

A minőségpolitika folytatása a duális képzésben a képzés minőségének javítását szolgálja azáltal, hogy a duális képzőhely meghatározza a képzés célját, folyamatait, azokat dokumentálja, időről időre értékeli és elemzi, amennyiben pedig szükséges, korrigálja a képzési folyamat azon elemeit, amelyek nem a céloknak megfelelően kerültek végrehajtásra. Fontos, hogy nem elegendő, hogy a duális képzőhely „bármilyen” minőségirányítási rendszerrel rendelkezzen, a szakképző intézményhez hasonlóan olyat kell működtetnie, amely a képzés folyamataira vonatkozóan került ki- vagy átalakításra.

A minőségirányítási politika fontos része az önértékelés, azaz a duális képzőhely a szakirányú oktatási tevékenységével kapcsolatosan meghatározott időszakonként önértékelést kell hogy végezzen. Ennek keretében meghatározza a fejlesztendő területeket, az erősségeit, értékeli az oktatói tevékenységét stb.

Amennyiben a duális képzőhely úgy dönt, hogy ehelyett a kamarai minőségi szempontrendszert alkalmazza, az szintén elfogadható. A MESZK Szakképzési, Oktatási és Továbbképzési Igazgatóság (SZOTI) elkészítette a „*Minőségi szempontrendszer a duális képzőhelyek nyilvántartásba vételére a szakirányú oktatás vonatkozásában*” című dokumentumát, amely irányadó a Szakmajegyzék szerinti egészségügyi szakmát oktató duális képzőhelyek számára.

A MESZK kamarai minőségi dokumentációja tartalmazza az alapvető minőségpolitikai alapelveket és minőségcélokat, a képzési tevékenység leírását, a dokumentáció hatályát, a duális képzőhelyként történő működés feltételeit, az oktatás minőségének mérési lehetőségeit, az önértékelési folyamatokat, valamint a minőségfejlesztés folyamatának alapjait.

2. 3. 2. A képzési program

A duális képzőhelyként történő nyilvántartásba vétel másik fontos új feltétele a képzési program megléte, amely a duális képzőhely, egészségügyi szolgáltató számára határozza meg a képzés menetét, azt, hogy a duális képzőhely hogyan valósítja meg a szakirányú oktatást. Természetesen ez a dokumentum az adott egészségügyi szakmára kiadott (közzétett) KKK alapján kerül kidolgozásra.

A képzési program az egészségügyi szakképző intézmény és a duális képzőhelyként működő egészségügyi szolgáltató nagyfokú együttműködésének eredményeként készül el. A képzési programot tehát az iskola a duális képzőhellyel *közösen* alakítja ki úgy, hogy az tartalmazza a tananyagelemek oktatásának a szakképző intézmény és a duális képzőhely közötti megosztását, valamint a duális képzőhely és esetlegesen meglévő közreműködője közötti megosztását a tananyagelemeknek, továbbá a szakképző intézmény és a duális képzőhely általi közös értékelés és minősítés szempontjait. A képzési programban meg kell határozni a szakirányú oktatás előkészítésére, szervezésére és lebonyolítására vonatkozó szabályokat. (Szkr. 223/A. §.)

A MESZK javasolja a képzési program közös kialakítására az Szkr. vonatkozó paragrafusainak figyelembe vételét, valamint a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara által korábbiakban elkészített szakmai útmutató ajánlásait (<https://dualis.mkik.hu/szakmai-anyagok>).

A képzési programnak a szakképzési szabályozás egyéb területein is kiemelt jelentősége van. Így például, ha a duális képzőhely a szakképzési munkaszerződés keretében nem csak a szakmai gyakorlati ismeretek átadását vállalja, hanem a szakmai elméletet is magában foglaló teljes szakirányú oktatást, az is csak a képzési programban lefektetettek szerint valósulhat meg.

Amennyiben egy egészségügyi szolgáltató saját munkavállalóját kívánja Szakmajegyzék szerinti szakmára képezni, a szakirányú oktatás – egyéb feltételek teljesülése mellett – a foglalkoztatónál is teljesíthető a szakképző intézménnyel közösen elfogadott képzési program alapján, még hozzá kétféle konstrukcióban. Vagy úgy, hogy az egészségügyi szolgáltató mint foglalkoztató a meglévő munkaszerződés mellé köt egy külön szakképzési munkaszerződést a munkavállalóval, vagy a munkavállaló már meglévő munkaszerződést módosítja. Utóbbi esetben 2023. július 1-jétől nem feltétel, hogy a foglalkoztató duális képzőhelynek is minősüljön, előbbi esetben azonban igen. (Minderről részletesebben lásd a 3.3.6. pontot).

Akkor is jelentősége van a képzési programnak, ha a duális képzőhely közreműködőt vesz igénybe a szakirányú oktatás egy részének megvalósítására. Ekkor a duális képzőhely és a közreműködő közötti együttműködés megvalósítására megkötött szerződésnek tartalmaznia kell azt is, hogy a közreműködő a képzési program alapján mely tananyagegység oktatását vállalja. (A közreműködőre vonatkozó részletesebb szabályokat lásd a 2.2. pontban.)

Ha a tanuló szakmai felkészültsége elmarad a közösen elfogadott képzési program alapján elvárható mértéktől, és ez a duális képzőhely felelősségére vezethető vissza, a szakképző intézmény – az erről való tudomásszerzéstől számított 15 napon belül – köteles tájékoztatni a MESZK területileg illetékes szervét. (Ez alapján a MESZK a duális képzőhelyet – ha megállapítható, hogy a szakképzési munkaszerződésből folyó kötelezettségeit nem teljesítette – meghatározott időre akár el is tilthatja a szakirányú oktatásban való részvételtől.)

A képzési program ugyanakkor a minőségbiztosítás egyik fontos eszköze is, amelynek a szabályozott folyamatok mellett rugalmasságot is kell biztosítani a rendszerben.

2. 3. 3. Személyi és tárgyi feltételek

A szakirányú oktatás követelményeire való felkészítéshez szükséges tárgyi eszközöket és személyi feltételeket a szakirányú oktatást folytató szervezet biztosítja. Az adott szakmára kiadott KKK-ban kell meghatározni – többek között – a szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételeket (eszközjegyzék). Ezek a tárgyi feltételek külön kerültek meghatározásra az ágazati alapoktatás és a szakirányú oktatás szakaszaira, illetőleg a záró évfolyam végi vizsgára felkészítő oktatásra vonatkozóan.

Például az *Általános ápoló* szakma esetén a szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek eszközjegyzéke tartalmazza – többek között – az ágazati alapoktatásra vonatkozóan az elméleti oktatótermen, a demonstrációs termen, a műszer- és eszköztároló szekrényeken és az elsősegélynyújtási, csecsemőgondozási eszközökön túl a betegazonosításhoz szükséges eszközöket, a felszerelt ágyazó kocsit, ágyneműt, gyakorlótermenként legalább 3 betegágyat a tartozékaival, valamint a betegmozgatás eszközeit, az oxigénterápia eszközeit vagy a laboratóriumi minták vizsgálatra küldéséhez szükséges eszközöket. A 11-12. évfolyam részére a fentiekén túl előírja – egyebek mellett – az ápolási beavatkozások gyakorlására alkalmas felnőtt, csecsemő és gyermek betegápolási fantomok, az infúzió adásához szükséges eszközök, a betegmegfigyelő monitor és tartozékai, illetőleg a sérülések rögzítésének eszközei meglétét is.

A személyi feltételek előírása nem más, mint a megfelelő végzettségű szakoktatók biztosítása a duális képzőhelyen. A duális képzőhelyen ugyanis oktató csak az lehet, aki cselekvőképes, nem áll a szakirányú oktatási tevékenység folytatását kizáró foglalkozástól eltiltás hatálya alatt, a duális képzőhely által vállalt szakmának megfelelő, államilag elismert, legalább középfokú szakirányú szakképzettséggel és legalább öt éves, az érintett szakképzettségnek megfelelő szakmai gyakorlattal, továbbá kamarai gyakorlati oktatói vizsgával rendelkezik.

Az egészségügyért felelős miniszter felelősségi körébe tartozó szakmák, illetve szakmairányok esetében a kamarai gyakorlati oktatói vizsga letétele alól az alábbi esetekben lehet mentesülni:

- a duális képzőhely által vállalt szakmának megfelelő szakirányú felsőfokú szakképzettség és legalább két éves szakirányú szakmai gyakorlat *vagy* felsőfokú végzettséggel, szakirányú középfokú szakképzettség és legalább öt éves szakirányú szakmai gyakorlat megléte esetén,
- ami az egészségügyi ágazat tekintetében kiemelt jelentőségű: egészségügyi gyakorlatvezető szakképesítés megléte esetén, vagy
- ha a gyakorlati oktató a 60. életévét betöltötte.

A duális képzőhely köthet bérleti szerződést pl. helyszín vagy eszköz biztosítására, illetve szerződhet oktatóval is a személyi feltételek teljesítése céljából, azonban ez nem jelenti azt, hogy egy az egyben kiszervezheti a szakirányú oktatást egy szervezethez. Az utóbbi helyzet ugyanis már a közreműködő bevonásának esetét valósítja meg. Duális képzőhelyként pedig eleve az a szervezet vehető nyilvántartásba, amelynél az általa vállalt szakma ágazatához kapcsolódó tevékenységet végeznek, és amely az ahhoz szükséges eszközzel és felszereléssel rendelkezik.

2. 4. A duális képzőhelyek hatósági ellenőrzése

A MESZK gazdasági kamarai feladatokat ellátó területi szerve amellelt, hogy kidolgozza a duális képzőhely nyilvántartásba vételére vonatkozó minőségi feltételeket és vezeti a duális képzőhelyek nyilvántartását, elősegíti a szakképzési munkaszerződések megkötését, ellenőrzi a duális képzőhelyek szakirányú oktatási tevékenységét. Ez az ellenőrzési tevékenység – hasonlóan a nyilvántartásba vételhez – hatósági eljárás keretében, az Ákr. alapján történik.

Az ellenőrzés

A szakképzés ellenőrzési rendszere hatósági ellenőrzésből és a minőségirányítási rendszer külső értékeléséből áll. (Szt. 102. §) A hatósági ellenőrzés célja, hogy a duális képzőhelyek a szakirányú oktatás időszaka alatt betartsák a képzésre vonatkozó jogszabályi előírásokat. A duális képzőhely hatósági ellenőrzésében részt kell hogy vegyen azon szakképző intézmények közül legalább egynek a képviselője, amellyel a szakirányú oktatásban részt vevő tanuló tanulói jogviszonyban, illetve képzésben részt vevő személy felnőttképzési jogviszonyban áll. A hatósági ellenőrzés indulhat a MESZK területi szerve által a szakmát tanuló, a szakképző intézmény vagy a nyilvántartásban szereplő duális képzőhely megkeresésére, de indulhat hivatalból vagy az egészségügyért felelős miniszter kezdeményezésére is. (Megjegyzendő, hogy 2022 májusától a belügyminiszter látja el az egészségüggyel kapcsolatos feladatokat a korábbi emberi erőforrások minisztere helyett.)

Az ellenőrzésnek ki kell terjednie többek között a személyi és tárgyi feltételek meglétének vizsgálatára, illetve arra, hogy a szakirányú oktatás a képzési program szerint folyik-e, hogy a duális képzőhely a szakképzési munkaszerződésben vállalt kötelezettségeinek eleget tesz-e, megfelelőek-e a duális képzőhely oktatójának alkalmazási feltételei, teljesülnek-e az egyidejűleg maximálisan, illetőleg az összesen oktatható tanulói létszámra vonatkozó előírások, biztosítottak-e a tanulói kedvezmények és a munkabér (juttatások), a tanulói munka- és balesetvédelemi előírások, illetőleg az egyenlő bánásmód követelménye.

2025. január 1-jétől *munkabaleset* az a baleset, amely a munkavállalót a szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől, időpontjától és a sérült munkavállaló közrehatásának mértékétől függetlenül. Ugyanekkor nem tekinthető munkavégzéssel összefüggésben bekövetkező balesetnek az a baleset, amely az Szkt. szerint *tanulóbalesetnek* minősül, azonban az új szabályozás a munkáltató fogalmi körébe vonta a munkavállalót szervezett munkavégzés keretében azon foglalkoztatót is, aki duális képzőhelynek minősül. [A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 87. §-ának 3. és 8. pont]

Alkalmazható szankciók

A hatósági ellenőrzés lefolytatására jogosult MESZK területi szerve a duális képzőhellyel szemben figyelmeztetést, közigazgatási bírságot vagy annak kiszabását követő 2 éven belül azonos jogsértés esetén a szakirányú oktatás folytatásától legfeljebb 3 évre történő eltiltást alkalmazhat. [Szkt. 103. § (1) bekezdés]

Az Szkt. értelmében a szakképző intézmény és a duális képzőhely nem szedhet térítési díjat és tandíjat a szakirányú oktatás szakképzési munkaszerződés keretében folyó része után. Ha ezen tilalom megszegéséről szerez tudomást valaki, tájékoztatnia kell a nyilvántartásba vételre illetékes MESZK területi szervezetét. A jogsértés megállapítása esetén a duális képzőhelyet a MESZK területi szervezete legfeljebb 3 évre eltilthatja a szakirányú oktatásban való részvételtől. A tilalmat megszegő duális képzőhely köteles az elfogadott ellenszolgáltatást visszafizetni a szakmát tanulónak és a tilalmat megszegő duális képzőhely nevét a MESZK területi szervezetének nyilvánosságra is kell hoznia (Szkr. 5. §).

A szakirányú oktatásban való részvételtől eltiltó határozat egyik fontos következménye, hogy a határozat véglegessé válásának napján az eltiltott duális képzőhely által megkötött valamennyi szakképzési munkaszerződés megszűnik.

Amennyiben a MESZK területi szervezete a duális képzőhely ellenőrzése keretében megállapítja, hogy a tanuló teljesítményének, előmenetelének értékelésekor vagy minősítésekor a tanuló szakmai felkészültsége elmarad a szakirányú oktatás képzési programja alapján elvárható mértéktől és ez a duális képzőhely felelősségére vezethető vissza, a MESZK területi szervezete a duális képzőhelyet legfeljebb 3 évre eltilthatja a szakirányú oktatásban való részvételtől.

Felülvizsgálat

A MESZK az Szkt. előírásai alapján 2022. augusztus 31-ig hivatalból felülvizsgálta a 2011-es szakképzési törvény szerinti gyakorlati képzés folytatására jogosult szervezetek (azaz a „régiképzőhelyek”) közhiteles hatósági nyilvántartását, és azt, aki a duális képzőhelyre az Szkt.-ben meghatározott szabályoknak megfelelt, a duális képzőhelyek (új) nyilvántartásába felvette. A nyilvántartásba-vételi folyamat természetesen ezzel nem zárult le, az folyamatos, azaz ezt követően is lehetőség van a nyilvántartásba vételre és a kifutó rendszerben korábban oktató régi képzőhelyek nyilvántartásból való törlésére, amennyiben a Szakmajegyzék szerinti szakma megszerzésére irányuló szakirányú oktatásban esetleg már nem kívánnak részt venni.

3. Szakképzési munkaszerződéssel való részvétel a szakirányú oktatásban

3. 1. A szakképzési munkaszerződés jogi keretei

A duális szakképzési rendszer legfontosabb eleme a szakképzési munkaszerződés, amelyet a Szakmajegyzék szerinti szakmát tanulók és a duális képzőhelyek kötnek a szakirányú oktatásra vonatkozóan. Ahogy a neve is mutatja, a szakképzési munkaszerződés munkaviszonyt létesít, azaz a duális képzőhely munkáltatóként, a szakmát tanuló pedig munkavállalóként értelmezendő. Éppen ezért az ezzel kapcsolatos legfontosabb jogszabály az Mt., különös tekintettel annak az Szkt.-ben külön nem szabályozott témákat taglaló rendelkezéseire.

A főszabály a szakképzési munkaszerződésre vonatkozóan, hogy arra az Mt.-nek a munkaszerződésre vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni, kivéve azokat az eseteket, amelyeket az Szkt. külön, attól eltérően szabályoz.

Milyen munkajogi területekkel találkozunk tehát és milyen munkajogi fogalmakkal kell tisztában lennie a duális képzőhelynek munkáltatóként a szakképzési munkaszerződéssel foglalkoztatott tanulót, illetve képzésben részt vevő személyt, azaz a szakmát tanulót illetően?

Az 1. számú táblázat összefoglalóan mutatja be, de a következőkben részletesebben is körbejárjuk ezeket a témaköröket, különös tekintettel arra a kérdésre, mely eseteket illetően kell egyértelműen csak az Szkt. vagy csak az Mt. rendelkezéseit alkalmazni, és hol kell együttesen figyelembe venni a két jogforrást.

A jogforrások alkalmazásának területei	Alkalmazott jogforrások
Szakképzési munkaviszony létesítése	Szkt. és Mt. együttesen
Szakképzési munkaviszony megszűnése	Szkt.
Szakképzési munkaviszony megszüntetése	Szkt.
Szakképzési munkaszerződés tartalma	Szkt.
Munkaidő, pihenőidő	Szkt.
Mentesülés a munkavégzési és rendelkezésre állási kötelezettség alól	Szkt. és Mt. együttesen
Szabadság	Szkt.
Betegszabadság	Mt.
Munka díjazása	Szkt.
Kártérítési felelősség	Szkt. (és az abban meghatározott vonatkozó jogszabályok)
Kollektív szerződés, érdekvédelem	Szkt. és Mt. együttesen

1. számú táblázat: A szakképzési munkaszerződés egyes elemeiben alkalmazott jogforrások

Fontos megjegyezni, hogy a duális képzés új kereteinek 2020-as hatálybalépését követően a két rendszer, a korábbi és az új párhuzamosan futott egymás mellett a 2023/2024-es tanév végéig. Azok a tanulók ugyanis, akiknek tanulói jogviszonya 2020. május 31. előtt jött létre, tehát a korábbi, az OKJ-ban található szakképesítéseket kezdték el tanulni, még a régi, kifutó rendszerben folytatták és fejezték be a tanulmányaikat. Ennek megfelelően tanuló szerződés alapján vehettek részt a gyakorlati képzésben, velük szakképzési munkaszerződés nem volt köthető. Ugyanakkor ezen utolsó tanévet követően már minden szakmát tanuló csak egyféle szabályozás szerint vehet részt a szakmai oktatásban, a tanuló szerződés rendszere végleg megszűnt.

3. 2. Jogviszonyok a szakmai oktatásban

A szakképzési rendszerben a szakmát tanuló fiatalok és felnőttek részvétele egyaránt biztosított: tanulói, illetve felnőttképzési jogviszonyban. A tanulói jogviszony a szakképző intézmény és a tanuló

között, a felnőttképzési jogviszony – szakmai oktatásban – a szakképző intézmény mint felnőttképző és a képzésben részt vevő személy között jön létre. [Szkt. 53. § (1a) bekezdés] Fontos, hogy a szakképzési jogszabályok külön említik és kezelik a két jogviszonyt és számos (zömmel munkajogi és oktatásszervezési) esetben különböző rendelkezések vonatkoznak az egyikre és a másikra.

Tanulói jogviszony

Tanulói jogviszony tanköteles kiskorúval, továbbá a szakmai oktatásban részt vevő tanulóval hozható létre annak a tanévnek az utolsó napjáig, amelyben a tanuló a **25. életévét betölti**. [Szkt. 53. § (2) bekezdés]

A tanulói jogviszony a szakképző intézménybe történő felvétellel vagy átvétellel keletkezik, amely jelentkezés alapján történik. **A tanulói jogviszony a beíratás napján jön létre**, a tanulót a tanulói jogviszonyon alapuló jogok és köteleességek ettől az időponttól kezdve illetik meg és terhelik. [Szkt. 54. § (1) bekezdés]

A tanulói jogviszony megszűnésének az Szkt.-ben ismertetett eseteit azért fontos szem előtt tartania a duális képzőhelynek, mert ezek a szakképzési munkaszerződés megszűnését is maguk után vonják (a tanulói jogviszony, illetve a felnőttképzési jogviszony megszűnése hónapjának utolsó napján, ha a szakmát tanuló a tanulmányait más szakképző intézményben nem folytatja). [Szkt. 87. § (1) bekezdés a) pont]

Felnőttképzési jogviszony

Az elnevezés a korábbi képzési rendszer egy másik képzési formájával azonos, de a szakmát tanuló, akit ebben a képzési jogviszonyban, „képzésben részt vevőnek” nevezünk, a felnőttképzési jogviszonyban is iskolai rendszerű oktatásban vesz részt. A felnőttképzési jogviszony a szakmai oktatásban a szakképző intézmény és a képzésben részt vevő személy között felnőttképzési szerződés megkötésével jön létre.

Ebben a jogviszonyban a képzés a képzésben részt vevő személy **sajátos elfoglaltságához, egyedi életkörülményeihez igazodóan** valósul meg. Szakképző iskolában alapfokú végzettséggel is bekapcsolódhatnak a kizárólag szakmai vizsgára felkészítő szakmai oktatásba, tehát nincs előzetes közismereti követelmény. A szakképző intézménynek a szakmai programjában meghatározottak szerint be kell számítania a korábban folytatott tanulmányokat, a megszerzett ismereteket és gyakorlatot az adott szakmai oktatásra, illetve szakmai képzésre előírt – megegyező tartalmú – követelmények teljesítésébe. A beszámítás alapján a szakmát tanuló a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítheti. A szakmai oktatásban jellemzően a szakirányú oktatást megelőző ágazati oktatási szakasz, illetve az ágazati alapvizsga tekinthető teljesítettnek, ez alól kaphat felmentést a szakmát tanuló felnőtt. Ha a képzésben részt vevő személy mégis részt kell vegyen ágazati alapoktatáson, az a kötelező foglalkozások 50%-áig zárt rendszerű elektronikus távoktatásként is megszervezhető. Távoktatás azonban a szakirányú oktatásban nem szervezhető. Az ágazati alapoktatás ütemezését a szakképző intézmény tervezi meg a szakmai programjában. [Szkt. 53. § (4)-(4a) bekezdés]

Felnőttképzési jogviszony keretében a szakmai oktatás időtartama legfeljebb a negyedére, a kötelező foglalkozások száma legfeljebb a tanulói jogviszonyban szervezett szakmai oktatás kötelező foglalkozásai számának 40%-áig csökkenthető. Ez azt jelenti, hogy a Szakmajegyzékben meghatározott időtartamhoz képest akár jóval rövidebb idő alatt is kifuthat egy képzés, például 2 év helyett fél év alatt (figyelembe véve a minimális foglalkozásszámot és szakképzési munkaszerződés megkötése esetén a kötelezően kiadandó szabadságok napjait is).

A képzés megszervezése alapjaiban térhet el a tanulói jogviszonyban tanulóétól: a tanulmányaik kezdete nem a tanévkezdéshez, hanem a felnőttképzési jogviszony keletkezéséhez kapcsolódik, évfolyamok helyett tananyagegységek és azok lezárása mutatja a haladást, ezeket kell dokumentálni. Szakmai képzés (nem Szakmajegyzék szerinti képzés) kizárólag felnőttképzési jogviszonyban szervezhető. [Szkt. 53. § (3) bekezdés]

3. 3. Szakirányú oktatás a duális képzőhelyen – a szakképzési munkaszerződés

Szakképzési munkaszerződés határozott időre köthető a **szakirányú oktatás (akár teljes, azaz a képzés végéig tartó) időtartamára vagy évente legfeljebb két alkalommal, egyenként legalább 2 és legfeljebb 12 hét, de éves szinten összesen legfeljebb 12 hét határozott időtartamra is**. Utóbbit jellemzően a nyári egybefüggő gyakorlatra, illetve a tömbösítetten – elsősorban a technikai képzésben – megszervezhető szakirányú oktatásra kötik a duális képzőhelyek (Az ún. rövid ciklusú szakképzési munkaszerződés speciális munkaügyi kérdéseit a 3.3.5. alfejezet részletesen is tárgyalja.)

A duális képzőhely a szakképzési munkaszerződés megkötését megelőzően a szakmát tanulók számára kiválasztási eljárást folytathat le az Mt. egyes, adatkezelésre vonatkozó előírásainak betartásával. [Szkr. 246. § (1) bekezdés]

A szakképzési munkaszerződés *határozott idejű munkaszerződés*, amelyet a fentiek szerinti időtartamra lehet megkötöni. Az Mt. által a normál munkaviszony létesítésekor lehetővé tett próbaidő rendszerét a szakképzési munkaszerződés esetében nem lehet alkalmazni.

A jogszabály részletesen meghatározza a szakképzési munkaszerződés kötelező tartalmi elemeit (Szkr. 250. §).

3. 3. 1. Szakképzési előszerződés

A szakképzési előszerződés már a szakirányú oktatást megelőzően megköthető. Célja a korai elköteleződés a szakképzési munkaszerződés megkötésére az erre kész duális képzőhelyek, illetve a szakmát tanulók oldaláról már az ágazati alapoktatás időszakában vagy a szakmát tanuló szakképzésbe való belépése előtt. Ha a felek a szakképzési munkaszerződést a tervezettek szerint megkötik, az előszerződés megszűnik. Ha erre mégsem kerül sor, az előszerződés is a törvényben a szakképzési munkaszerződés megszűnésére vonatkozó feltételekkel szűnik meg. (Szkt. 90. §).

Fontos értéke az előszerződésnek, hogy az ezzel rendelkezőt azonos eredmény esetén előnyben kell részesíteni a szakképző intézmény által meghirdetett szakmai oktatásra való jelentkezésnél. (Szkr. 253/A. §).

3. 3. 2. A szakképzési munkaszerződés megkötésének feltételei – duális képzőhely

Bizonyos típusú és nagyságú duális képzőhelyek esetén a szabályozás mennyiségi (jogi) korlátot ír elő, azaz limitált a megköthető szakképzési munkaszerződések száma: 12-nél több szakképzési munkaszerződés a megkötés évét megelőző év **átlagos statisztikai állományi létszámának legfeljebb 30%-áig** köthető. A korlát alól kivételt képeznek a nagyvállalatok, illetve azok a gazdálkodó szervezetek, amelyek a saját dolgozóik szakirányú oktatását vállalják [Szkt. 90/A. § (1) bekezdés a) pont]. A számításnál nem kell figyelembe venni a rövid ciklusú szakképzési munkaszerződések számát sem (a legalább 2 és legfeljebb 12 hét időszakra kötötteket), illetve az átlagos állományi létszámba nem lehet beleszámítani a szakképzési munkaszerződéssel rendelkező tanulókat. [Szkr. 247. § (1)-(1a) bekezdés]

Fontos, hogy a fenti *jogi* korlát nem tévesztendő össze a duális képzőhely tényleges – határozatlanban megállapított – kapacitásszámával, azaz a „fizikai” korláttal. Az utóbbit a MESZK területi szervezete állapítja meg szakmánként a képzőhely tárgyi és személyi lehetőségei alapján. Mindkét korlátot figyelni kell egyidejűleg, azaz a megköthető szakképzési munkaszerződések maximális száma az adott duális képzőhelynél az, amelyik a jogi, illetőleg fizikai létszámkorlát közül kisebb. (Pl. egy kisvállalkozásnak minősülő egészségügyi szolgáltató jogilag 12 szakképzési munkaszerződést

köthetne, de a tényleges, fizikai kapacitása 6, akkor legfeljebb 6 szakképzési munkaszerződéssel rendelkezhet.)

Az állományi létszámmal kapcsolatos előírást másképp kell alkalmazni, ha a duális képzőhely olyan költségvetési támogatásban részesül, amelynek feltétele meglévő munkahely megtartása vagy új munkahely létrehozása.

Emellett a korábbi, 2020 előtti finanszírozási rendszerben nyújtott képzési, tanműhely-létesítési vagy -fejlesztési támogatásban részesülő duális képzőhelyek létszám-fenntartási kötelezettsége esetén az ez alapján meghatározott szám felülírja a fenti kötési korlátot [Szkr. 358. § (2) bekezdés].

Ágazati képzőközpont és tudásközpont esetében a megköthető szakképzési munkaszerződések számát az egyes tagok által külön-külön és az ágazati képzőközpontok által megköthető szerződések összeszámításával kell meghatározni. Például egy négy kisvállalkozásnak minősülő egészségügyi szolgáltató által létrehozott ágazati képzőközpont esetén $4 \times 12 + 12 = 60$ szakképzési munkaszerződés köthető.

3. 3. 3. A szakképzési munkaszerződés megkötésének feltételei – szakmát tanuló

Szakképzési munkaszerződés azzal a szakmát tanulóval köthető, aki a szakmára előírt egészségügyi feltételeknek és pályaalakmassági követelményeknek megfelel. [Szkr. 246. § (2) bekezdés] Szerződéskötő fél munkavállalóként a 15. életévét betöltött tanuló is lehet (ez eltér az Mt.-ben meghatározottaktól, ahol az alsó korhatár a 16. életév), de a szakmát tanuló egyidejűleg csak egy szakképzési munkaszerződéssel rendelkezhet.

Fontos, hogy felnőttképzési jogviszonyban olyan szakmát tanuló is köthet szakképzési munkaszerződést, akinek egyébként már van munkaviszonya, amennyiben a saját foglalkoztatója lesz a duális képzőhely, akkor a felek között második munkaviszony létesül. (Ezzel részletesebben a 3.3.6. alfejezet foglalkozik.)

3. 3. 4. A szakképzési munkaszerződés megszűnése és megszüntetése

A szakképzési szabályozás rendelkezik azokról az esetekről, amikor a szakképzési munkaszerződés a **törvény erejénél fogva** megszűnik (Szkt. 87. §). Ezek közül kiemelendő a szakirányú oktatás (sikeres vagy sikertelen) lezárása. Ekkor a megszűnés az első szakmai vizsga előtt, a befejező évfolyamon a tanítási év utolsó tanítási napjához kapcsolódik, hiszen ez a szakirányú oktatás végső célja. (Ez a nap a futó tanévben a 2025/2026. tanév szakképzésben alkalmazandó rendjéről szóló 8/2025. (VII. 17.) KIM rendelet 2. §-ának (1) bekezdés b) pontja szerint 2026. április 30.) Miután ez a megszűnés nem biztos, hogy egyezik a felek akaratával, a szabályozás arra is lehetőséget ad, hogy a felek megállapodjanak a szakképzési munkaszerződés alapján létrejött munkaviszony határozatlan idejű munkaviszonnyá történő alakításáról – ilyenkor a munkaviszony a szakképzési munkaszerződés megkötésétől kezdve folyamatosan fennáll. [Szkt. 87. § (1)-(3) bekezdés]

2023. július 1-jétől ez a lehetőség, azaz a szakképzési munkaszerződés alapján létrejött munkaviszony határozatlan idejű munkaviszonnyá történő alakítása egy a Polgári Törvénykönyv szabályai szerint megkötött (polgári jogi) megállapodás formájában (ami tulajdonképpen egy szándéknyilatkozat) történhet a tanulói jogviszony végéig, azaz június végéig.

Természetesen a szakképzési munkaszerződés egy normál munkaszerződéshez hasonlóan a **felek egyoldalú akaratából** is megszűnhet, felmondással vagy azonnali hatályú felmondással. Az Szkt. egyértelműen meghatározza, hogy a megszüntetésnél milyen esetkörökben, milyen szabályok szerint kell eljárni és azt is kimondja, hogy mind a felmondást, mind az azonnali hatályú felmondást indokolni kell (Szkt. 88. §). Ez azért fontos, mert az Mt. alapján létezik a határozott idejű munkaviszony indoklás nélküli azonnali hatályú felmondásának esete is, ezt azonban a szakképzési munkaszerződés esetén éppen az indoklási kötelezettség miatt nem lehet alkalmazni.

A megszüntetés közös megegyezéssel is történhet a közös megegyezésben megjelölt nappal.

3. 3. 5. A szakképzési munkaszerződésből fakadó jogok és kötelezettségek

A szakképzési munkaszerződéssel a szakmát tanuló teljes napi munkaideje **nem haladhatja meg a 8 órát, fiatal (18 év alatti) munkavállaló esetében a 7 órát.** A munkaidő meghatározásánál – szakképzési munkaszerződés esetén – nem kell figyelembe venni az Mt.-nek a 16 évesnél fiatalabb munkavállalóra vonatkozó rendelkezését [Szkt. 83. § (6) bekezdés]. **A napi munkaidő minimuma nincs meghatározva,** ez több tényezőtől is függhet, így a szakképző intézmény és a duális képzőhely által közösen elfogadott képzési programban lefektetett tananyagfelosztástól, illetve attól is, hogy a szakmát tanulónak van-e esetleg más munkáltatóval fennálló, foglalkoztatásra irányuló jogviszonya is. Fontos azonban szem előtt tartani, hogy nem szervezhető ún. vegyes nap (tehát amikor egyazon munkanapon iskolai és duális képzőhelyen teljesített foglalkozás is van).

Fontos eltérés az Mt. előírásaitól, hogy a szakmát tanuló számára legfeljebb négyhetes **munkaidőkeret** lehet elrendelni, **rendkívüli munkaidőt** pedig egyáltalán nem (Szkt. 78. §). Ha a napi munkaidő a négy és fél órát, illetve a hat órát meghaladja, munkaközi szünetet kell biztosítani (Szkt. 84. §). Ezeket a rendelkezéseket a saját munkavállalóval megkötött külön szakképzési munkaszerződés alapján folyó szakirányú oktatásra nem kell alkalmazni.

A heti pihenőnapokon és a munkaszüneti napokon, valamint az őszi, a téli és a tavaszi szünet időtartama alatt a szakmát tanuló szakirányú oktatáson csak a rendeltetése folytán e napon is működő szakirányú oktatási helyen vehet részt, ezt követően ugyanolyan mértékű szabadidőre jogosult. (Ezeket a rendelkezéseket a saját munkavállaló részére szervezett, illetőleg a többes jogviszonyban folyó szakirányú oktatásra nem kell alkalmazni.)

A szakmát tanuló a fent meghatározott munkaidejében kizárólag a szakirányú oktatáshoz kapcsolódóan meghatározott feladat ellátására kötelezhető [Szkt. 79. § (2) bekezdés].

A szakképzési munkaszerződés esetén a szabadság kiadásának feltételei alapvetően az Mt. szerinti **szabadság kiadásának** szabályain alapulnak az Szkt.-ban foglalt eltérésekkel. A legfontosabb megállapítások a szabadsággal kapcsolatban:

- Tanulói jogviszonyban – életkortól függetlenül – a szabadság évente 45 munkanap, felnőttképzési jogviszonyban évente 30 munkanap. Mivel az Szkt. egységesen kezeli az alap- és pótszabadságot, ezért az Mt. pótszabadságait már nem lehet alkalmazni.
- Tanulói jogviszonyban a szabadság kiadásánál figyelemmel kell lenni az őszi, téli, tavaszi és nyári szünet rendjére, azaz a szabadságot elsősorban a szünet idejére kell kiadni. A nyári szünetben legalább 20 munkanap szabadságot a tanuló véleményének kikérését követően egybefüggően kell kiadni.
- A szabadságot ki kell adni, az Mt. alapján pénzbeli megváltásra csak a munkaviszony megszűnésekor van lehetőség.

A duális képzőhely köteles **mentesíteni a szakmát tanulót a munkavégzési kötelezettség alól** a jogszabályban meghatározott esetekben, azaz egyebek mellett az iskolai tanítási napokon és rendezvényeken, ha a szakmát tanuló a szakmai oktatáshoz kapcsolódó tanulmányi versenyre készül fel a szakképző intézmény szervezésében, illetve versenyen vesz részt; az érettségéhez kapcsolódóan, a szakmai vizsgára való felkészülés céljából és magukon a vizsganapokon. Emellett minden olyan esetben is, amikor a munkajogi szabályok szerint a munkavállaló mentesül a munkavégzési kötelezettség alól [Szkt. 84. § (6) bekezdés; Szkr. 252/B. §].

A 2023/2024-es tanévtől a szakképzési munkaszerződéssel rendelkező *tanuló* számára saját kérésére a szakképző intézmény köteles a szakmai vizsgára való felkészülésre egy alkalommal legalább 5 munkanap egybefüggő felkészítést szervezni. A korábbiaktól eltérően ezt már nem kell a duális képzőhelyen teljesítendő képzési napok terhére megszervezni, azaz a duális képzőhelynek ilyen célból nem kell kötelezően mentesítenie a tanulót a munkavégzési kötelezettség alól. Az egybefüggő felkészítés rendjét a szakmai program részeként a szakirányú oktatásra vonatkozó képzési program tartalmazza. Fontos, hogy a felnőttképzési jogviszonyban szakmát tanulók számára nem kell ezt az 5 napos egybefüggő felkészítést biztosítani.

A **betegszabadságot** illetően a szakképzési munkaszerződés esetében is az Mt. rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni. A szakmát tanuló a betegség miatti keresőképtelenség tartamára naptári évenként 15 munkanap betegszabadságra jogosult, amelynek időarányos része jár, ha a szakképzési munkaszerződést év közben kötik. Fontos, hogy betegszabadságot a munkaidő-beosztás szerinti munkanapokra kell kiadni. Betegszabadság jár az iskolai napokra eső keresőképtelenség idejére is.

Betegség (keresőképtelenség) esetén a mulasztást a keresőképtelenségről jogszabályban meghatározottak szerint kiállított igazolással (azaz ún. táppénzes papírral) kell a duális képzőhely felé igazolni és a szakképző intézménynek is ezt kell figyelembe vennie (Szkr. 226. §).

Az EESZT és a Kréta-rendszer összekapcsolása révén az orvosi igazolást az EESZT és a KRÉTA útján a szakképző intézmény már közvetlenül és elektronikus úton kapja meg az orvostól. Ez azonban a duális képzésben részt vevő, munkaszerződéses jogviszonyban álló tanulóakra nem vonatkozik: a tanulóknak valamennyi mulasztását a duális képzőhelyen, azaz a munkáltatójánál kell továbbra is igazolnia. Ez vonatkozik a szakképzési munkaszerződés időtartama alatt folyó szakirányú oktatás teljes időtartamára, tehát a szakképző intézményi és a duális képzőhelyen teljesített napokon is.

A jogszabály pontosan meghatározza a **szakképzési munkaszerződés alapján kifizetett munkabér** havi mértékének minimumát és maximumát, amely a szakirányú oktatás központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott **önköltségének** összegéből kerül kiszámításra. Így a szakképzési munkabér az önköltség egyhavi összege, de legfeljebb 168%-a; ez 2025-ben és várhatóan 2026-ban is 100.000 és 168.000 forint közötti összeget jelent havonta. (Szkr. 253. §). A munkabér megállapításánál a tanulói jogviszonyban szakmát tanulók esetében nincs differenciálás a napi munkaidő, illetve a szakirányú oktatás képzési program szerinti megosztása alapján, mert az a tanulót teljes hónapra illeti meg. A munkabér megállapításánál azonban figyelembe kell venni a szakmát tanuló szakmai felkészültségét és tanulmányi eredményeit. Arra az időszakra, amikor a szakmát tanuló mentesül a rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettségének teljesítése alól, a szakmát tanulót távolléti díj illeti meg.

A szakmát tanuló által választott szakmához szükséges szakképzettséggel betöltött munkakörben foglalkoztatottak részére biztosított juttatások (munkaruha, kedvezményes étkeztetés, útiköltség-térítés, egyéni védőfelszerelés, cafeteria) a szakmát tanulót is megilletik **egyéb juttatásként**, de ezt legfeljebb *évente* a szakirányú oktatás központi költségvetéséről szóló törvényben meghatározott önköltsége egyhavi összegének 168%-áig kell biztosítani. Az egyéb juttatásra a szakmát tanuló az **általa ledolgozott napokra** tekintettel arányosan jogosult. A szakképzési munkaszerződés alapján a szakmát tanulónak az Szkt. és az Szkr. alapján meghatározott mértékben kifizetett munkabér és a *minimálbért meg nem haladó mértékű* más pénzbeli és nem pénzbeli juttatás **adómentes** (Sza tv. 1. sz. melléklet 4.11 pont). A szakképzési munkaszerződés alapján kifizetett díjazásból a kifizetőnek 18,5% társadalombiztosítási járulékot kell megállapítania, bevallania és megfizetnie. A kifizetőnek nem keletkezik szociális hozzájárulási adó fizetésére kötelezettsége a szakképzési munkaszerződés alapján létrejött jogviszonyra tekintettel.

A szakmai oktatásban felnőttképzési jogviszonyban résztvevőkre a juttatásokat illetően is egyedi szabályok vonatkoznak. (Lásd részletesebben a 3.3.6. alfejezetben.)

A szakmát tanuló és a duális képzőhely **kártérítési felelősségére** a jogszabály külön rendelkezéseket fogalmaz meg, amelyek alapján a kártérítésre az Mt. XIII. és XIV. fejezetének a rendelkezéseit kell alkalmazni (Szkt. 86. §). Fontos, hogy a szakmát tanuló részére a duális képzőhelynek – a szakmát tanuló által okozott, de meg nem térített károk fedezetére – felelősségbiztosítással kell rendelkeznie, jogvita esetén pedig közvetítői eljárás igénybevétele kötelező.

Az Szkt. előírásai alapján az Mt. bizonyos jogokra és kötelezettségekre vonatkozó rendelkezései egyáltalán nem (pl. tanulmányi szerződés) vagy csak bizonyos korlátozással (pl. kollektív szerződés) alkalmazhatók [Szkt. 83. § (6) bekezdés].

A szakképzési munkaszerződés alapján folyó szakirányú oktatás esetén a szakmát tanuló munkaviszonyban álló, biztosított személynek minősül. A biztosított bejelentést a 'T1041 számú adatlapon kell benyújtani, amelyhez 1101-es kódot kell feltüntetni.

2024. szeptember 1-jétől az iskolákban szabályozták a be nem vihető, azaz ún. „tiltott tárgyak” körét [245/2024. (VIII. 8.) Korm. rend.]. Fontos azonban, hogy ezen korlátozást nem kell alkalmazni a

duális képzőhelyekre az egészségügyi képzéseknél sem, de természetesen a duális képzőhelyen sem tarthat magánál a szakmát tanuló a közbiztonságra különösen veszélyes eszközt, olyan tárgyat, amelynek birtoklása büntetendő, illetőleg a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy olyat, amely részére nem értékesíthető terméknek minősül. Ennek a szabályozása, kezelése a duális képzőhely mint munkáltató saját hatáskörébe tartozik, mint ahogy a többi „normál” munkavállaló esetében is, ahol akadhat akár olyan fiatalos munkavállaló is, aki nem vesz (már) részt duális képzésben és nem töltötte még be a tizennyolcadik életévét.

Az ún. **rövid ciklusú munkaszerződések** esetében a vonatkozó munkajogi előírásokat, így a szabadságra, betegszabadságra vonatkozó rendelkezéseket a létrejövő munkaviszony időtartamának megfelelően időarányosan kell alkalmazni. Fontos, hogy a szakirányú oktatást még a minimális időre, azaz 2 hétre megkötött szakképzési munkaszerződések esetében is képzési program alapján kell megszervezni. Jár továbbá az időarányos szabadság és betegszabadság, illetve a ki nem adott szabadság csak a munkaviszony megszűnésekor váltható meg. A rövidebb időtartamra szóló szakképzési munkaszerződés megkötésére nincs lehetőség azzal a felnőttképzés keretében (ún. többes jogviszonyban) szakmát tanuló magánszeméllyel, aki más foglalkoztatónál is munkavégzésre irányuló jogviszonyban áll. Az ő esetében csak a szakirányú oktatás teljes időszakára lehet szakképzési munkaszerződést kötni. Arra azonban továbbra is lehetőség van, hogy a duális képzőhely nem a szakirányú oktatás kezdetén, hanem később (pl. 2. félévtől, vagy a 2. szakirányú oktatási évfolyamon) csatlakozik be szakképzési munkaszerződés kötésével a szakirányú oktatásba. (Szkt. 90/B. §)

3. 3. 6. Külön rendelkezések a felnőttképzési jogviszonyban szakmát tanulókról

Tekintettel arra, hogy a felnőttek szakmatanulása sok szempontból rugalmasságot követel, főleg abban az esetben, ha a szakmát tanuló emellett dolgozik is, a szabályozás is külön kezeli ezt a szakmatanulásban részt vevő csoportot. Ezen képzési formára vonatkozóan számos rendelkezés 2023. július 1-jével még pontosabbá vált. A szakirányú oktatás sajátos esete, ha a szakmát tanuló a saját munkahelyén vesz részt szakirányú oktatásban, azaz a saját munkáltatója a szakirányú oktatás szervezője.

A felnőttképzési jogviszonyban tanulóakra általánosságban a következő (munkajogi, munkaszervezési) szabályok vonatkoznak:

- A szakképzési munkaszerződés alapján járó szabadság kortól függetlenül évi 30 munkanap.
- A tanév szünetei (ősz, téli, tavaszi) a szabadság kiadása szempontjából nem relevánsak, nyáron nem kell kötelezően 20 egybefüggő szabadságot kiadni.
- A szakképzési munkaszerződés alapján járó munkabér és egyéb juttatás a létrejövő munkaviszony időtartamával arányosan jár (a felek megállapodhatnak ettől magasabb összegben is, de ekkor is legfeljebb havi 168.000 forintban).

2023. július 1-jétől lényegesen egyértelműbb szabályozás vonatkozik a **saját dolgozók szakirányú oktatására** (Szkt. 90/A. §). Két lehetőség közül választhat a foglalkoztató, azonban fontos tudni, hogy ezek közül csak az első támogatott az adórendszeren belüli kedvezménnyel:

1. Második munkaviszony létesítése szakképzési munkaszerződés megkötésével (feltétele a duális képzőhellyé válás, nyilvántartásba vétel) – a kapcsolódó munkajogi és munkaszervezési tudnivalók:
  - Külön kell kezelni a jogviszonyokat a szabadságra és a munkabérré vonatkozóan.
  - Nem alkalmazandóak a szabadság *kiadására* vonatkozó Szkt.-szabályok.
  - Nem alkalmazandóak az Szkt.-nak a munkaidőre vonatkozó előírásai, illetve a munkaidőkeretre, pihenő- és munkaszüneti napokra vonatkozó szabályai és korlátai.

2. Módosított munkaszerződés és kinevezés – a kapcsolódó munkajogi és munkaszervezési tudnivalók:

- Nem kell alkalmazni az Szkt. előírásait (munkabér, munkaidő, szabadság, felmondási szabályok).
- Nem minősül szakképzési munkaszerződésnek.
- Nem szükséges a foglalkoztató (képzést szervező) duális képzőhellyé válása, de adókedvezmény sem vehető igénybe és egyéb adómentesség sem érvényesíthető.

A MESZK illetékességébe tartozó egészségügyi szakmák oktatása során kiemelt figyelmet kell szentelni az *egészségügyi szolgálati jogviszonyról szóló 2020. évi C. törvénynek*. Saját dolgozó szakirányú oktatása esetében is lehetőség van a fenti jogszabály alapján létrejött egészségügyi szolgálati munkaszerződés módosítására. 2023. július 1-jét követően a munkaszerződés módosítás és kinevezés már nemcsak az Mt. hatálya alá tartozó munkaviszony esetében alkalmazható, hanem a kinevezés alapján létrejött jogviszonyokra is, így például az egészségügyi szolgálati jogviszony esetében is. (2023. július 1. előtt csak az Mt. hatálya alá tartozó munkaszerződést lehetett módosítani a szakképzési munkaszerződés elemeivel, az egészségügyi szolgálati jogviszony esetében erre nem volt lehetőség, itt csak külön lehetett szakképzési munkaszerződést kötni. A módosítás hatályba lépése 2023. július 1. volt, de a szakirányú oktatásra és a szakképzési munkaszerződésre vonatkozó módosításokat csak 2023. szeptember 1-jétől kellett alkalmazni az akkor folyamatban lévő szakirányú oktatásra.)

Amennyiben a szakképzési munkaszerződés megkötésekor a szakmát tanuló **más munkáltatónál is foglalkoztatott**, a juttatásokra vonatkozó rendelkezéseket a szakképzési munkaszerződés alapján létrejövő munkaviszony időtartamával arányosan kell alkalmazni, hacsak a felek nem állapodnak meg ettől eltérően, felfelé, legfeljebb havi 168.000 forintig terjedően (Szkt. 90/B. §). Ebben az esetben a bejelentéskor megállapított heti óraszámot kell figyelembe venni.

4. A szakirányú oktatás finanszírozási rendszere

A duális képzőhelyen megszervezett szakirányú oktatás állami támogatása elsősorban a szociális hozzájárulás adónemből érvényesíthető adókedvezmény formájában valósul meg. Az erre való jogosultság nem függ attól, hogy a duális képzőhelynek egyébként keletkezik-e szociális hozzájárulási adó fizetésére kötelezettsége. Azok a gazdálkodó szervezetek, akik nem kötelezettek szociális hozzájárulási adó fizetésére, az adókedvezményre adó-visszaigénylés keretében jogosultak. Ugyanezen a módon érvényesíthető a fizetendő szociális hozzájárulási adó mértékét meghaladó adókedvezmény is.

Fontos, hogy a szocho-adókedvezmény a duális képzés állami támogatásának csak az egyik, bár legfontosabb eleme. A szakirányú oktatáshoz kapcsolódóan a Szocho tv. 5. § (1) bekezdés ea) alapján *szocho-mentesség*, ugyancsak a Szocho tv. 11. § alapján a *munkaerőpiacra lépők szocho-kedvezménye*, a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény 7. §-ának ia) pontja alapján *TAO-kedvezmény*, az Szja. tv. 21. § (1) bekezdés a) pontja és 49/B. § (6) bekezdés a) pontja alapján pedig *SZJA-kedvezmény* is érvényesíthető. Az alábbiakban csak a Szocho tv. 17/A. §-ában rögzített szocho-adókedvezményt mutatjuk be részletesen.

4.1. A duális képzés adókedvezményének érvényesíthetősége

Az adókedvezmény igénybevételével kapcsolatos részleteket a Szocho tv. írja elő. 2023. augusztus 1-jétől jelentősen változott a jogszabály által meghatározott, az adókedvezmény igénybevételére vonatkozó módszertan. Míg 2023. július 31-ig az adókedvezmény *munkanapokra* volt igénybe vehető, ezt követően az elszámolás alapját a duális képzőhelyen folytatott szakirányú oktatással érintett napok, azaz a *képzési napok* jelentik a képzéssel töltött órák arányában. Nem vehetőek figyelembe (azaz adókedvezményre nem jogosítanak) az olyan munkanapok, amelyeken a szakmát tanuló munkabérré vagy távolléti díjra nem jogosult, illetve a jogszabály által kötelezően előírt munkavégzés alóli mentesülés esetei (a betegszabadságot kivéve).

A szakképzés valamennyi szereplője (a szerződést kötő két fél, illetve a szakképző intézmény) tisztában kell legyen azzal, hogy a szakképzési munkaszerződés a szakirányú oktatás egészére vonatkozik, azaz a duális képzőhelyen és a szakképző intézményben töltött időszakokra is, a szakképzési munkaszerződés hatálya alatt a szakmát tanuló folyamatosan munkaviszonyban van és a mentesülések eseteit kivéve folyamatosan munkavégzésre kötelezett. Éppen ezért bizonyos munkajogi kategóriákat tudatosítani kell, egyrészt a szakirányú oktatás megfelelő dokumentálásához, másrészt az elszámolható képzési napok beazonosításához. A szakmát tanuló – a normál munkaviszonyban dolgozókhöz hasonlóan – a munkahelyét jelentő duális képzőhelyen

- dolgozik (és képzésben vesz részt), vagy
- szabadságon (illetve betegszabadságon) van, vagy
- valamilyen okból mentesül a munkavégzés alól.

A szabadsággal érintett képzési napokon a szakmát tanuló munkabérré jogosult, ezen napokra az adókedvezmény érvényesíthető. Szabadság csak a képzési program szerint a duális képzőhelyen teljesítendő napokra adható ki, illetve a tanév rendjében előre meghatározott – így nem oktatási napnak minősülő – tavaszi, nyári, őszi és téli szüneti napokra.

Ez utóbbtól eltér a rendkívüli szünetek kezelése az adókedvezmény igénybevétele szempontjából. Amennyiben az elrendelt rendkívüli szünet iskolai oktatási napra esik, az nem számolható el, viszont abban az esetben, ha olyan képzési napra esik, amikor a szakmát tanuló a duális képzőhelyre van beosztva, igen. Ugyanakkor az utóbbi esetben kiadható szabadság a szakmát tanuló számára.

A szakmát tanulót a keresőképtelenség első 15 napjára az Mt. szerinti betegszabadság illeti meg, és a betegszabadság lejártát követően táppénzre jogosult. A keresőképtelenség miatti mulasztást a

megfelelő orvosi igazolással a *duális képzőhely felé* kell dokumentálni, ennek vonatkoznia kell valamennyi érintett (duális képzőhelyi és iskolai) munkanapra. A keresőképtelenség azon napjaira, amelyet a szakmát tanuló a duális képzőhelyen teljesített volna, az adókedvezmény igénybe vehető, azonban a képzési program szerint eredetileg iskolai oktatási napra kiadott betegszabadság nem számolható el. A betegszabadságot követő táppénz időszaka már nem számít munkabérre jogosító napnak, ezért erre vonatkozóan az adókedvezmény nem érvényesíthető.

A szakképzési szabályozás külön rendelkezik a munkavégzési és rendelkezésre-állási kötelezettség alóli mentesülés eseteiről (Szkr. 252/B. §). Ezekben az esetekben az elszámolás szempontjából a Szocho tv. 2023. augusztus 1-jétől hatályba lépett módosítása egyértelművé tette az eljárást, hiszen az olyan képzési napokra nem érvényesíthető adókedvezmény, amikor a szakmát tanuló mentesül a rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettségének teljesítése alól.

A fentiek szerint megállapított adókedvezményt az állam által, illetve szakképzési megállapodással vagy együttműködési megállapodással rendelkező fenntartó által fenntartott szakképző intézménnyel tanulói jogviszonyban álló tanulónként, illetve felnőttképzési jogviszonyban álló képzésben részt vevő személyenként, valamint a szakiskolával tanulói jogviszonyban álló tanulónként lehet érvényesíteni.

2025. január 1-jétől a saját munkavállalói képzés esetén ugyanazon munkáltató ugyanazon munkavállalója tekintetében legfeljebb tizenkettő hónapig érvényesítheti a szochó-adókedvezményt a Szakmajegyzék szerinti szakmát tanuló saját foglalkoztatottja tekintetében, akinek legkésőbb a szakirányú oktatás befejezését követő második vizsgaidőszakban szakmai vizsgát is kell tennie ahhoz, hogy a munkáltató az adókedvezményt érvényesíthesse.

4.2. A csökkentő tétel kiszámítása szakképzési munkaszerződés után

Az igénybe vehető adókedvezmény napi mértékét a Szocho tv. és az Szkr. pontosan meghatározza. Kiindulási alap a szakirányú oktatásnak a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott *önköltsége*, amely 2025-ben és várhatóan 2026-ban is 1.200.000 Ft/fő/év. Ezt kell megszorozni a szakmánként alkalmazandó súlysorzóval, amely

- tanulói jogviszonyban szakmát tanulók esetében két tételből tevődik össze: egyrészt az adott szakma ágazatára az Szkr. 332/A. §-ában meghatározott *szakmaszorzóból*, másrészt az *évfolyami szorzóból*,
- felnőttképzési jogviszonyban szakmát tanulók esetében a fentiektől eltérően csak az adott szakma ágazatára az Szkr. 332/A. §-ában meghatározott szakmaszorzó figyelembevételével számolandó, az évfolyami szorzó ugyanis egységesen 1,00 a szakirányú oktatás időtartamától függetlenül (2023. július 7-től, Szkr. 332/A. § (4) bekezdés).

Az így kiszámolt összeget elosztva az év munkanapjaival, megkapjuk az adott tanévre (tanulói jogviszonyban), illetve a teljes képzésre (felnőttképzési jogviszonyban), adott szakmára vonatkozó adókedvezmény *napi mértékét*. Ez érvényesíthető a fentiek szerint figyelembe vehető képzési napokon. Ez utóbbiakat azonban 2023. augusztus 1-jétől az általános teljes napi munkaidőhöz (8 óra), fiatalok munkavállaló esetén napi 7 órához viszonyított arányukban kell figyelembe venni. Ez azt jelenti, hogy egy 8 órás képzési napra számolható el teljes egészében az egy munkanapra vetített mérték, egy 4 órásra ennek a fele, egy 3 órásra ennek a 3/8-a.

(A megváltozott munkaképességű munkavállaló esetében ezt az arányosítást nem kell alkalmazni, valamennyi duális képzőhelyen folytatott szakirányú oktatással érintett nap teljes egészében figyelembe vehető, akár 8 óránál kevesebb napi szakirányú oktatás esetén is.)

$$\frac{\text{önköltség költségvetési törvény szerinti összege} \times \text{szakmai súlyszorzó}}{\text{az év munkanapjainak száma}} \times \frac{\text{tárgyhónap képzési óraszámai}}{8 \text{ (illetve 7) óra}}$$

Az adóév munkanapjai kifejezést egységesen kell értelmezni minden adóalanyra, így figyelmen kívül kell hagyni azt, hogy például az egészségügyben július 1-je munkaszüneti nap (Simmelweis Nap).

A szakiskolai tanulók szakirányú oktatása kapcsán a duális képzőhelyek nem az általános szabályok szerint érvényesíthetik az adócsökkentő tételt. Esetükben az a szakirányú oktatás önköltségéhez – szakmától és évfolyamtól függetlenül – egységesen 1,5-es súlyszorzót kell alkalmazni [Szkr. 332/A. § (4) bekezdés].

4.3. Csökkentő tétel érvényesítése a kifutó rendszerben tanuló szerződés és együttműködési megállapodás alapján

A korábbi OKJ-s, kifutó képzési rendszerben megkötött tanuló szerződés és az együttműködési megállapodás után is érvényesíthető volt az adókedvezmény, de már az új szabályok szerint [Szocho tv. 36/D. § (1) bekezdés a) és b) pont]. A 2023. augusztus 1-jén hatályba lépett új számítási módszertan érintette ezeket a képzési jogviszonyokat is. Tekintettel arra, hogy az OKJ-s képzési rendszer a 2023/2024-es tanév végén kifutott, az ehhez kapcsolódó elszámolási szabályokat már nem ismertetjük részletesen jelen kiadványunkban, azonban a korábbi verziókban elolvashatók.

4.4. Csökkentő tétel érvényesítése hallgatói munkaszerződés alapján

A szakképzési hozzájárulási kötelezettség csökkenthető hallgatónként a felsőoktatási törvény szerinti duális képzés és a gyakorlatigényes alapképzési szak **arányosított alapnormatívája** alapján az egy munkanapra vetített mérték és az adóévben ténylegesen teljesített **képzési napok** számának szorzataként számított összegével [Szocho tv. 17/A. § (1) bekezdés c) pont].

Ez esetben is a költségvetési törvény állapítja meg az alapnormatíva mértékét, amely **650.000 Ft/fő/év**. A hallgatói munkaszerződés esetében a súlyszorzót a szabályozás képzési területenként határozza meg [230/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet 19. §].

4.5. A sikerdíj érvényesítése

Abban az esetben, ha a szakmát tanuló sikeres szakmai vizsgát tesz, a duális képzőhelyet további adókedvezmény, ún. **sikerdíj** illeti meg, amely a képzési idő időtartama alatt – a szakképzési munkaszerződés, illetve a tanuló szerződés után – 2021. január 1-jétől jogszerűen igénybe vett **összes adókedvezmény 20%-a**. A sikerdíj érvényesítésének feltétele, hogy **legalább 6 hónap egybefüggő időtartamban** álljon fenn a felek között a szakképzési munkaszerződés (illetve korábban a tanuló szerződés) alapján létrejött jogviszony.

A rövid ciklusú, legalább 2 és legfeljebb 12 hétre kötött szakképzési munkaszerződések után – tekintettel arra, hogy azok időtartama nem éri el a 6 hónapot – a sikerdíj nem számolható el.

5. Jogszabályi háttér

1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról
1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről
1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról
1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról és az osztalékadóról
1999. évi CXXI. törvény a gazdasági kamarákról
2004. évi XXXIV. törvény a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról
2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról
2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről
2016. évi CL. törvény az általános közgazgatási rendtartásról
2018. évi LII. törvény a szociális hozzájárulási adóról
2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről
2020. évi C. törvény az egészségügyi szolgálati jogviszonyról szóló
11/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a felnőttképzésről szóló törvény végrehajtásáról
12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról
100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról
229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
230/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a felsőoktatási szakképzésről és a felsőoktatási képzéshez kapcsolódó szakmai gyakorlat egyes kérdéseiről
8/2025. (VII. 17.) KIM rendelet a 2025/2026. tanév szakképzésben alkalmazandó rendjéről

6. Hasznos linkek, honlapok

<http://www.meszk.hu>
<https://hivatasunk.hu>
www.meszkeszir.hu

<https://ikk.hu>
<https://szakkepzes.ikk.hu>
<https://szakkesites.ikk.hu>
<https://www.nive.hu>
<https://palyaorientacio.nive.hu>

<https://www.nav.gov.hu>

<https://www.nak.hu>

<https://mkik.hu>
<https://dualis.mkik.hu>
<https://szakmavilag.hu>
<https://akt.mkik.hu>

<https://www.mgyk.hu>

